

Brancherapport Gehandicaptenzorg 2012

Brancherapport
Gehandicaptenzorg
2012

Drs. A. (André) J.J. van der Kwartel

In opdracht van:

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

Utrecht, april 2013

Kiwa Prismant is hét kennis- en expertisecentrum in het hart van de zorg. Kiwa Prismant wil de Nederlandse zorgsector optimaal informeren, adviseren en ondersteunen en daarmee bijdragen aan een goede sturing en kwaliteit van de zorg. Uitgangspunten zijn: objectiviteit, gedegenheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid.

Kiwa Prismant wortelt in de basis en heeft een sterke verbinding met de top van de zorg. Door die unieke sleutelpositie is Kiwa Prismant bij uitstek in staat om actief bij te dragen aan de ontwikkeling van het landelijke beleid en ontwikkelingen in het veld. Kiwa Prismant ondersteunt haar klanten in hun streven de doeltreffendheid, doelmatigheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg te verbeteren.

Colofon

Onderzoek uitgevoerd door

© Kiwa Prismant, Utrecht, 11 2012. Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit werk mag worden vervoerd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Kiwa Prismant.

Publicatie van cijfers en/of tekst uit dit werk als toelichting of ondersteuning bij wetenschappelijke artikelen, boeken of scripties, is toegestaan mits daarbij geen sprake is van commerciële doeleinden en voor zover de bron duidelijk wordt vermeld.

Indien het werk bedoeld is voor openbare publicaties dan mag dat zonder schriftelijke toestemming louter in zijn geheel en zonder enige toevoeging of weglating openbaar gemaakt worden.

® Prismant is een wettig gedeponeerd dienst- en Warenmerk.

Opgesteld door

Kiwa Prismant
Ptolemaeuslaan 900, 3528 BV Utrecht
Postbus 85200, 3508 AE Utrecht
Telefoon 030 - 2345 678
prismant@kiwa.nl

Uitgegeven door

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)
Oudlaan 4, 3515 GA Utrecht
Postbus 413, 3500 AK Utrecht
T 030-27 39 300
www.vgn.nl
info@vgn.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5	6	Capaciteit	27
1.1	Achtergrond	5	6.1	Inleiding	27
1.2	Informatieproblematiek	5	6.2	Kerngegevens	27
1.3	Leeswijzer	5	6.3	Capaciteit naar deelsector	27
2	Samenvatting	7	7	Omzet gehandicaptenzorg	29
2.1	Inleiding	7	7.1	Inleiding	29
2.2	De gehandicaptenzorg ten opzichte van de gezondheidszorg	7	7.2	Kerngegevens	29
2.3	De gehandicaptenzorg als onderdeel van de AWBZ	8	7.3	De omzet naar functies	29
2.4	Kerngegevens en ontwikkelingen gehandicaptenzorg	8	7.4	Bedrijfsopbrengsten per deelsector	30
2.5	Kerngegevens deelsectoren	10	8	Kwaliteit van zorg	31
3	Cliënten	13	9	Beleidsontwikkeling gehandicaptenzorg	33
3.1	Inleiding	13	9.1	Maatregelen om de groei van de zorgkosten te beperken	33
3.2	Kerngegevens	13	9.2	Wet maatschappelijke ondersteuning	33
3.3	Cliënten naar deelsector	14	9.3	Jeugdwet	34
4	Productie	15	10	Verantwoording	35
4.1	Inleiding	15	Bijlagen		36
4.2	Kerngegevens	15	Bijlage 1	Lijst van gebruikte afkortingen	37
4.3	Productie naar functies	15	Bijlage 2	Tabellen bij grafieken	38
4.4	Productie per deelsector	17	Bijlage 3	Informatie zorgzwaartepakketten	41
5	Personeel	21	Bijlage 4	Indeling naar deelsectoren	48
5.1	Inleiding	21	Bijlage 5	Indeling opleidingen MBO	51
5.2	Kerngegevens	21			
5.3	De opleidingen	21			
5.4	Personeel naar deelsector	25			

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Tussen 2008 en 2010 stelde Kiwa Prismant in opdracht van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) jaarlijks een brancherapport over de gehandicaptenzorg samen. In 2011 werd volstaan met een factsheet met kerngegevens. Dit jaar wordt zowel een brancherapport als een factsheet gepubliceerd.

Dit brancherapport kent in grote lijnen dezelfde opbouw als de drie eerdere. Centraal staan kerngegevens over de cliënten, de productie, de capaciteit, het personeel en de omzet van de gehandicaptenzorg. In deze uitgave zijn aan deze vaste elementen twee thematische hoofdstukken toegevoegd over respectievelijk de belangrijkste beleids- ontwikkelingen met betrekking tot de gehandicaptenzorg en het kwaliteitsbeleid voor de gehandicaptenzorg.

1.2 Informatieproblematiek

Naarmate over een groter aantal jaren informatie uit het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording (JDMV) beschikbaar komt, ontstaat meer inzicht over de trends in de gehandicaptenzorg. Tegelijkertijd worden echter ook de inconsistenties in het databestand meer zichtbaar. Voor opvallende inconsistenties, zoals ontbrekende gegevens of gegevens die sterk afwijken van trends, zijn deze zo goed mogelijk hersteld met behulp van andere bronnen. Daarmee is een databestand gevormd dat een betrouwbaar beeld geeft van de sector gehandicaptenzorg als geheel voor wat betreft een aantal belangrijke kerngegevens, zoals cliënten, productie, personeel en financiën.

Over het onderdeel 'dagbesteding' lijken de gegevens van vóór 2011 echter minder betrouwbaar. De vraagstelling ten behoeve van het DigiMv was in het verleden niet eenduidig. De bedoeling is altijd geweest dat onderscheid zou worden gemaakt tus-

sen verblijfscliënten, cliënten dagbesteding en cliënten extramurale zorg. Al eerder bestond de indruk dat sommige instellingen de dagbesteding aan hun verblijfscliënten ook meenamen in de beantwoording van de betreffende vragen, dus zowel qua aantallen cliënten als qua productie. Daarmee ontstonden voor deze instellingen dubbeltellingen. Voor het verslagjaar 2011 werd de vraagstelling naar cliënten en productie aangepast, zodat duidelijk was dat het ging om dagbesteding van extramurale cliënten. Bij vergelijking van de historische reeks gegevens (dagbestedingscliënten + extramurale cliënten) met de voor 2011 gevraagde aantallen extramurale cliënten (inclusief dagbesteding) bleek dat voor sommige instellingen het aantal cliënten inderdaad sterk afnam, soms zelfs meer dan halveerde. Dit probleem bleek niet goed te corrigeren. In sommige gevallen bleek sprake te zijn van een sterke daling van het aantal extramurale cliënten, in andere gevallen leek sprake van foutieve invullingen in eerdere jaren, maar waren er geen bronnen beschikbaar om een en ander te verifiëren. In hoofdstuk 10 wordt nader op deze problematiek teruggekomen.

1.3 Leeswijzer

Na deze inleiding volgt een samenvattend hoofdstuk, waarin de gehandicaptenzorg wordt geplaatst tegen de achtergrond van de gezondheidszorg en de AWBZ-zorg als geheel. Vervolgens worden enkele kerngegevens over de gehandicaptenzorg als geheel en per deelsector gepresenteerd. Dat laatste schetst een samenhangend beeld van iedere deelsector.

In de daarop volgende hoofdstukken wordt meer specifiek ingegaan op de aspecten cliënten, productie, personeel, capaciteit en omzet. In deze hoofdstukken worden de kerngegevens nogmaals per deelsector gepresenteerd. Dat maakt het

mogelijk de ontwikkelingen in de verschillende deelsectoren met elkaar te vergelijken.

Na deze hoofdstukken volgen twee thematische hoofdstukken. Hoofdstuk 8 geeft een overzicht van het kwaliteitsbeleid in de gehandicaptenzorg, in hoofdstuk 9 wordt ingegaan op enkele voor de gehandicaptenzorg belangrijke beleidsontwikkelingen. Hoofdstuk 10 ten slotte bevat een verantwoording van de in dit brancherapport gepresenteerde kwantitatieve gegevens.

De bijlagen bij dit brancherapport bevatten de volgende aanvullende informatie:

- Bijlage 1 bevat de lijst van gebruikte afkortingen.
- Bijlage 2 bevat de tabellen die de basis vormen voor de in dit brancherapport opgenomen grafieken.
- Bijlage 3 bevat gedetailleerde informatie over de zorgzwaartepakketten naar deelsector, niveau en type.
- Bijlage 4 bevat de in dit brancherapport gehanteerde indeling naar deelsectoren op basis van de gegevens uit het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording.
- Bijlage 5 bevat de gehanteerde indeling in onderwijscategorieën.

2 Samenvatting

2.1 Inleiding

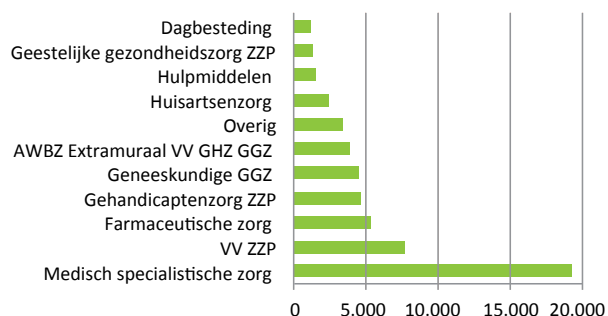
In dit hoofdstuk wordt de gehandicaptenzorg afgezet tegen de gezondheidszorg als geheel (paragraaf 2.2) en de gezamenlijke AWBZ-sectoren (paragraaf 2.3). In paragraaf 2.4 worden de belangrijkste kerngegevens over de gehandicaptenzorg gepresenteerd voor de aspecten die in volgende hoofdstukken nader zullen worden uitgewerkt: cliënten, productie, personeel, capaciteit en omzet. Paragraaf 2.5 bevat tabellen waarin per deelsector van de gehandicaptenzorg de kerngegevens bij elkaar zijn gezet.

2.2 De gehandicaptenzorg ten opzichte van de gezondheidszorg

Uitgaven

In 2011 bedroegen de exploitatie-uitgaven aan de gezondheidszorg € 54,7 miljard. De onderstaande figuur illustreert de verdeling van deze uitgaven over de verschillende zorgsectoren.

Figuur 2-1: Uitgaven gezondheidszorg naar sector in miljoenen euro (2011) Bron: CVZ

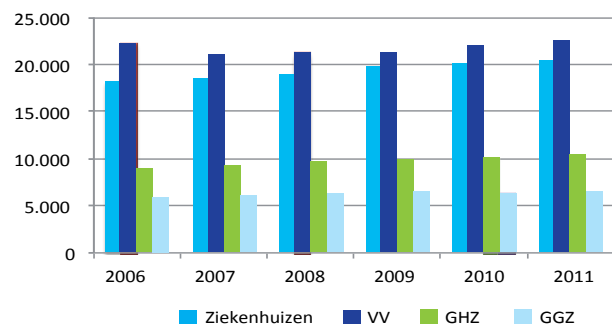

Voor extramurale zorg en dagbesteding wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen de verschillende grondslagen (GHZ, VVT, GGZ). Extramurale zorg neemt ruim 7% van de uitgaven voor haar rekening en dagbesteding ruim 2%.

Personeel

De sector Verpleging en Verzorging kent het grootste aantal FTE's, ongeveer 220.000. Over de periode 2006-2011 is dat aantal ongeveer gelijk gebleven. De gemiddelde jaarlijkse groei (GJG) in die periode bedroeg slechts 0,2%. In die periode is het verschil in FTE's met de sector ziekenhuizen afgenomen. Waar in 2006 het verschil in aantal FTE's tussen beide sectoren nog ongeveer 40.000 FTE's bedroeg, was dat verschil in 2011 teruggelopen tot ongeveer 20.000 FTE. Het aantal FTE's in ziekenhuizen groeide gemiddeld met 2,4% per jaar.

Figuur 2-2: Personeel naar zorgsector 2006-2011 (FTE) Bron: CBS

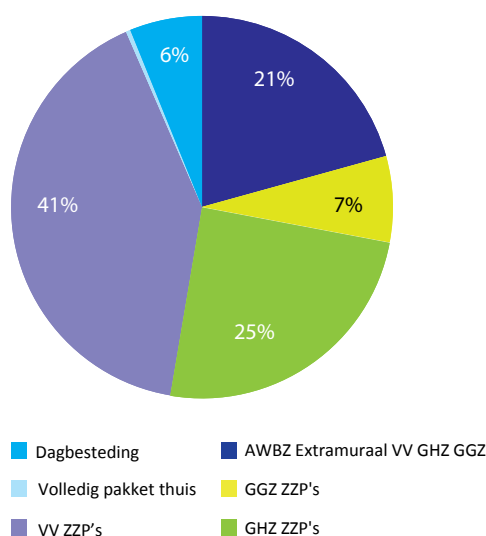

Op basis van CBS cijfers werd de procentueel sterkste groei waargenomen in de gehandicaptenzorg. Tussen 2006 en 2011 groeide het aantal FTE's met gemiddeld 3,1% per jaar; van 88.700 naar 103.300. Op basis van cijfers uit DigiMV is er sprake van een geringer aantal FTE (99.366) en een geringere groei. Dit verschil vindt zijn oorzaak in een andere wijze waarop instellingen worden ingedeeld. Het CBS deelt organisaties in op basis van de Standaard Bedrijven Index (SBI). De cijfers uit DigiMV betreffen alleen instellingen die lid zijn van de VGN. Het aantal FTE's, werkzaam in de geestelijke gezondheidszorg groeide met gemiddeld 1,9% per jaar; van 57.700 naar 63.500.

2.3 De gehandicaptenzorg als onderdeel van de AWBZ

In 2011 ging er in de AWBZ ruim 18,7 miljard euro om. Dit is exclusief toeslagen en exclusief PGB. Het grootste aandeel daarvan werd uitgegeven aan intramurale verpleging en verzorging (41%), intramurale gehandicaptenzorg (25%) en aan extramurale zorg (21%).

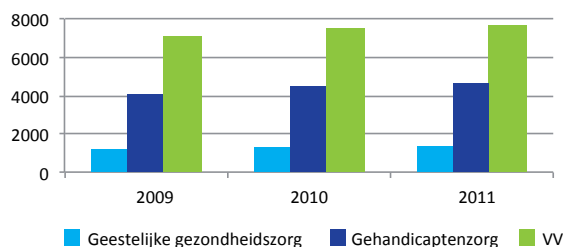
Figuur 2-3: Verdeling uitgaven AWBZ 2011 (percentages)
Bron: CVZ

Uitgaven zorgzwaartepakketten

In onderstaande figuur wordt de ontwikkeling weergegeven van de uitgaven aan intramurale zorg (zorgzwaartepakketten) voor respectievelijk de Verpleging en Verzorging (VV), de Gehandicaptenzorg en de Geestelijke gezondheidszorg.

Figuur 2-4: Uitgaven zorgzwaartepakketten 2009-2011 (miljoenen euro's). Bron: CVZ

De sector Verpleging en Verzorging kende de hoogste uitgaven aan zorgzwaartepakketten. Tussen 2009 en 2011 stegen de uitgaven van ruim 7 miljard euro naar ruim 7,6 miljard euro; een stijging van

9%. De uitgaven aan zorgzwaartepakketten in de gehandicaptenzorg stegen van ruim 4 miljard euro naar ruim 4,6 miljard euro; een stijging van 13%. De geestelijke gezondheidszorg kende (relatief) de grootste groei aan uitgaven aan zorgzwaartepakketten. Van 1,1 miljard euro in 2009 naar 1,4 miljard euro in 2011; een groei van 22%.

2.4 Kerngegevens en ontwikkelingen gehandicaptenzorg

Cliënten

Tabel 2-1: Cliënten gehandicaptenzorg 2007-2011
Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011
Verblijf	67.244	70.675	72.800	74.742	74.828
Extramuraal	127.838	140.218	137.260	133.579	112.113
Totaal	195.082	210.893	210.060	208.321	186.941

Zoals in paragraaf 1.2 is aangegeven, moeten de gegevens in deze tabel met enige terughoudendheid worden bekeken. De aantallen verblijfscliënten lijken betrouwbaar, omdat zij kunnen worden getoetst aan de intramurale capaciteit in bedden en plaatsen. De gemiddelde jaarlijkse groei van het aantal verblijfscliënten over de periode 2006-2011 bedroeg 2,7%. Overigens lijkt die groei af te zwakken.

De aantallen extramurale cliënten (inclusief cliënten dagbesteding) bevatten in de periode 2007-2010 echter wellicht dubbeltellingen met verblijfscliënten. Sommige instellingen telden in het verleden verblijfscliënten aan wie dagbesteding werd aangeboden, mee in het aantal cliënten dagbesteding. Als het goed is, is voor 2011 door een gewijzigde vraagstelling deze onduidelijkheid verdwenen. Er wordt nu expliciet gevraagd naar intramurale en extramurale cliënten, waarbij tot de laatste groep ook extramurale dagbestedingscliënten worden gerekend. Dat betekent dat het totaal aantal cliënten van de gehandicaptenzorg in 2011 een redelijk getrouw beeld van de werkelijkheid moet geven. Dubbeltellingen uit het verleden verklaren wellicht ook (een deel van) de daling in het aantal extramurale cliënten van 2010 naar 2011.

Productie

Tabel 2-2: Productie gehandicaptenzorg, 2007-2011

Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011
Verblijf (miljoenen dagen)	23,8	24,3	25,9	25,9	26,5
Dagbesteding (miljoenen dagdelen)	13,5	14,7	14,0	13,2	9,8
Extramurale zorg (miljoenen uren)	10,4	10,6	10,5	10,1	10,0

Dezelfde informatieproblematiek die speelt voor cliënten dagbesteding, speelt ook voor de productie aan dagbesteding. Ook hier zien we van 2010 naar 2011 een scherpe daling die waarschijnlijk voor een deel wordt verklaard door de meer eenduidige vraagstelling in het DigiMv. Zoals te verwachten groeide de intramurale productie gemiddeld hetzelfde als het aantal intramurale cliënten: 2,7% gemiddeld per jaar. De productie aan extramurale zorg neemt sinds 2008 geleidelijk af. Dit hangt samen met het beleid om allerlei vormen van extramurale zorg, zoals begeleiding, over te hevelen naar de gemeenten.

Personeel

Tabel 2-3: Personeel gehandicaptenzorg 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei in procenten. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Personen	146.373	151.970	154.817	158.945	160.411	2,3
FTE	90.799	95.166	96.065	98.487	99.366	2,3

Het personeelsbestand in de gehandicaptenzorg neemt gestaag in omvang toe met een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,3%. Deze groei geldt zowel voor het aantal personen als het aantal FTE, hetgeen erop wijst dat de deeltijdfactor in de gehandicaptenzorg als geheel nauwelijks verandert.

Capaciteit

Tabel 2-4: Intramurale capaciteit gehandicaptenzorg-instellingen, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%)

Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Bedden/ plaatsen	68.401	70.559	72.672	75.804	78.044	3,4

Voor het registreren van de capaciteit wordt geen onderscheid gemaakt tussen intramurale ('bedden') en semimurale ('plaatsen') zorg. Opmerkelijk is dat de capaciteit gemiddeld per jaar harder groeit dan het aantal verblijfscliënten en de intramurale productie die beiden met gemiddeld 2,7% per jaar toenemen. Een verklaring hiervoor is dat hier deels sprake is van administratieve overcapaciteit. Voor nieuwe of wijzigingen in zorgvormen en voor nieuwe locaties worden nieuwe toelatings aangevraagd. Het hebben van een toelating is een voorwaarde om de zorg bekostigd te krijgen. Er is geen dwingende reden om vervallen capaciteit af te melden.

Omzet

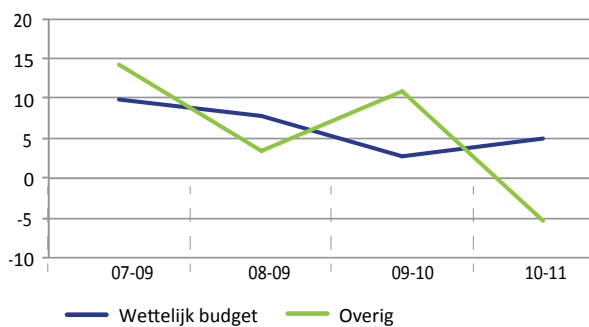
Tabel 2-5: Omzet gehandicaptenzorg: wettelijk budget, overige inkomsten en totaal (miljoenen euro), gemiddelde jaarlijkse groei in procenten. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Wettelijk budget	5.399,7	5.933,8	6.399,0	6.574,6	6.897,4	6,3
Overige inkomsten	377,8	431,2	445,7	494,8	468,1	5,5
Totaal	5.777,4	6.365,0	6.844,7	7.069,4	7.365,6	6,3

Over de periode 2007-2011 stijgen de uitgaven aan gehandicaptenzorg met gemiddeld 6,3% per jaar. De groei neemt van jaar tot jaar af en van 2010 naar 2011 weer toe, zoals zoals figuur 2-5 illustreert.

In deze figuur is weergegeven hoe de uitgaven aan gehandicaptenzorg van jaar tot jaar toe- of afnemen. Van 2007 tot 2010 neemt de jaarlijkse groei van het wettelijk budget af, maar van 2010 naar 2011 neemt de groei weer toe naar 4,9 procent. De ontwikkeling van de 'overige inkomsten' vertoont een grillig verloop, resulterend in een afname van

Figuur 2-5: Groei omzet van jaar tot jaar: procentuele mutatie

5,4 procent tussen 2010 en 2011. Hoewel het bij de 'overige inkomsten' slechts om relatief kleine bedragen gaat, zorgt deze afname ervoor dat de groei van de totale omzet van de gehandicaptenzorg van 2010 naar 2011 4,2 procent bedraagt.

2.5 Kerngegevens deelsectoren

In dit brancherapport wordt onderscheid gemaakt naar de volgende deelsectoren van de gehandicaptenzorg:

- Instellingen voor verstandelijk gehandicaptenzorg (75).
- Instellingen voor lichamelijk gehandicaptenzorg (6).

- Instellingen voor zintuiglijk gehandicaptenzorg (10).
- Instellingen voor gecombineerde zorg (68).

Toewijzing aan één van deze deelsectoren is gebaseerd op de eigen indicatie van de betreffende instelling in het DigiMv dan wel op wat duidelijk de primaire doelgroep van de instelling is. Alle instellingen die niet op deze manier eenduidig konden worden ingedeeld, zijn toegewezen aan de groep 'gecombineerde instellingen'. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de instellingen per onderscheiden deelsector.

In de onderstaande tabellen zijn voor de meeste tijdreeksen gemiddelde jaarlijkse groeicijfers (GJG) opgenomen, maar niet voor de cliënten en productie dagbesteding vanwege de eerder genoemde onzekerheden rond deze cijfers.

Er worden bij deze tabellen geen nadere interpretaties gegeven, omdat de min of meer toevallige toedeling van een instelling aan een van deze deelsectoren wellicht van invloed kan zijn op bijvoorbeeld de jaarlijkse groeicijfers. Dat geldt dan met name voor de eerste twee grote deelsectoren VG en Gecombineerde zorg.

Tabel 2-6: Kerngegevens VG-sector 2007-2011 Instellingen voor verstandelijk gehandicaptenzorg (n=75)

Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Clënten						
Verblijf	35.890	37.316	38.302	39.690	40.266	2,9
Extramuraal	39.208	41.293	41.876	45.064	35.522	-
Productie						
Verblijfsdagen (x 1.000)	12.716	12.961	13.920	13.697	13.891	2,2
Dagdelen dagbest. (x 1.000)	6.342	6.420	6.009	6.273	4.376	-
Uren extramurale zorg (x 1.000)	4.012	3.907	4.037	3.959	3.904	-0,7
Personeel						
Personen	73.073	75.520	77.859	80.244	82.845	3,2
FTE	46.535	48.314	48.770	50.003	51.502	2,6
Capaciteit (bedden/plaatsen)	36.165	36.846	37.955	39.364	41.405	3,4
Uitgaven						
Budget (x € 1.000)	2.644.040	2.904.299	3.187.293	3.288.180	3.493.708	7,2
Overig (x € 1.000)	205.073	212.168	224.575	251.030	217.148	1,4
Totaal	(x. € 1.000)	2.849.113	3.116.468	3.411.868	3.539.210	6,8

Tabel 2-7: Kerngegevens gecombineerde instellingen, 2007-2011 Gecombineerde instellingen (n=68) Bron: DigiMv

		2007	2008	2009	2010	2011	GJG	
Cliënten								
	Verblijf	28.507	30.366	31.534	32.096	31.552	2,6	
	Extramuraal	47.136	51.283	51.382	50.163	38.010	-	
Productie								
	Verblijfsdagen (x 1.000)	10.089	10.259	10.859	11.208	11.541	3,4	
	Dagdelen dagbest. (x 1.000)	6.604	7.639	7.290	6.234	4.821	-	
	Uren extramurale zorg (x 1.000)	5.121	5.153	4.845	4.493	4.298	-4,3	
Personeel								
	Personen	64.705	66.733	67.258	68.829	67.194	0,9	
	FTE	38.594	40.549	41.030	42.339	41.200	1,6	
Capaciteit (bedden/plaatsen)		29.220	30.764	31.740	33.313	33.380	3,4	
Uitgaven								
	Budget (x € 1.000)	2.357.554	2.604.598	2.760.202	2.818.358	2.910.875	5,4	
	Overig (x € 1.000)	155.680	170.339	171.663	202.368	208.513	7,6	
Totaal		(x. € 1.000)	2.513.235	2.774.937	2.931.865	3.020.726	3.119.389	5,6

Tabel 2-8: Kerngegevens LG-sector, 2007-2011 Instellingen voor lichamelijk gehandicaptenzorg (n=6). Bron: DigiMv

		2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Cliënten							
	Verblijf	876	898	927	1.046	1.134	6,7
	Extramuraal	3.132	3.703	3.640	4.572	3.335	-
Productie							
	Verblijfsdagen (x 1.000)	318	322	330	353	383	4,8
	Dagdelen dagbesteding (x 1.000)	483	532	566	558	471	-
	Uren extramurale zorg (x 1.000)	288	189	220	240	287	-0,1
Personeel							
	Personen	2.392	2.460	2.504	2.543	2.624	2,3
	FTE	1.523	1.543	1.624	1.605	1.636	1,8
Capaciteit (bedden/plaatsen)		929	921	965	1.091	1.172	6,0
Uitgaven							
	Budget (x € 1.000)	110.924	114.549	122.484	123.186	128.666	3,8
	Overig (x € 1.000)	2.222	3.768	6.216	3.094	3.664	13,3
Totaal	(x. € 1.000)	113.146	118.317	128.699	126.280	132.330	4,0

Tabel 2-9: Kerngegevens ZG-sector, 2007-2011 Instellingen voor zintuiglijk gehandicaptenzorg (n=10)

Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Cliënten						
Verblijf	1.971	2.095	2.037	1.910	1.876	-1,2
Extramuraal	38.362	43.939	40.362	33.780	35.246	-
Productie						
Verblijfsdagen (x 1.000)	706	715	744	656	678	-1,0
Dagdelen dagbesteding (x 1.000)	119	70	97	101	92	-
Uren extramurale zorg (x 1.000)	1.026	1.361	1.385	1.436	1.553	10,9
Personeel						
Personen	6.203	7.257	7.196	7.329	7.748	5,7
FTE	4.147	4.760	4.640	4.540	5.028	4,9
Capaciteit (bedden/plaatsen)	2.087	2.028	2.036	2.087	0,0	
Uitgaven						
Budget (x € 1.000)	287.137	310.398	328.986	344.923	364.187	6,1
Overig (x € 1.000)	14.819	44.878	43.237	38.292	38.804	27,2
Totaal (x. € 1.000)	301.956	355.276	372.223	383.215	402.991	7,5

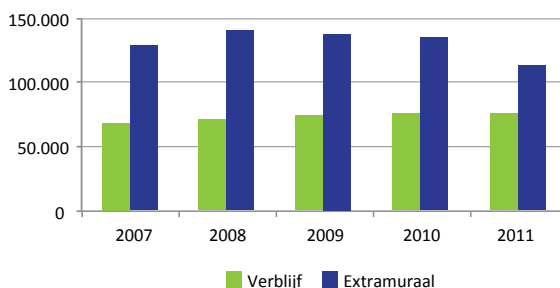
3 Cliënten

3.1 Inleiding

Paragraaf 3.2 gaat in op de ontwikkeling van het aantal cliënten voor de gehandicaptenzorg als geheel, onderscheiden naar verblijfscliënten en extramurale cliënten. In paragraaf 3.3 worden deze gegevens gespecificeerd naar de onderscheiden deelsectoren.

3.2 Kerngegevens

Figuur 3-1: Ontwikkeling aantal cliënten gehandicaptenzorg 2007-2011. Bron: DigiMv

De bovenstaande grafiek geeft de ontwikkeling weer van het aantal cliënten van de gehandicaptenzorg tussen 2007 en 2011. Voor de verblijfscliënten geeft dit een redelijk betrouwbaar beeld van de ontwikkeling, maar voor de extramurale cliënten moet het beeld terughoudend worden bekeken.

Voor het verslagjaar 2011 is in het DigiMv voor het eerst gevraagd naar extramurale cliënten inclusief cliënten dagbesteding. In eerdere jaren werd apart gevraagd naar het aantal extramurale cliënten en het aantal cliënten dagbesteding. Met deze laatste werden bedoeld de extramurale cliënten, maar vermoedelijk heeft deze vraag bij een aantal instellingen tot verwarring geleid. Er zijn aanwijzingen dat sommige instellingen hun verblijfscliënten die dagbesteding ontvingen ook hebben geteld als dagbestedingscliënten. Dat leverde een kunstmatig te hoog aantal cliënten dagbesteding voor deze jaren op. Het betreft een administratieve

aanpassing, die geen invloed heeft op de omzet van zorgaanbieders. De omzet wordt bepaald door de daadwerkelijk gerealiseerde productie, niet door het administratieve aantal cliënten.

In de grafiek zijn voor de jaren vóór 2011 de gegevens van de extramurale cliënten en de cliënten dagbesteding bij elkaar opgeteld, maar zoals aangegeven zijn deze aantallen vermoedelijk hoger dan het werkelijke aantal extramurale cliënten in die jaren. Het is echter niet goed mogelijk om het aantal dagbestedingscliënten in de eerdere jaren te corrigeren.

Dat brengt ons bij de vraag hoeveel cliënten de gehandicaptenzorg in Nederland nu eigenlijk heeft. Als het DigiMv voor het verslagjaar 2011 correct is ingevuld, moeten de aantallen intramurale en extramurale cliënten elkaar uitsluiten en zou het totaal aantal cliënten dus uitkomen op een optelling van beide groepen: ongeveer 187.000 cliënten. De vraag is hoe waarschijnlijk deze schatting is. In het brancherapport 2009 werd voor het jaar 2008 een schatting gegeven van ongeveer 152.000 cliënten van de gehandicaptenzorg. Deze schatting was het eindpunt van een tijdreeks vanaf 2002, waarin een gemiddelde jaarlijkse groei van 6,3% werd gemeten. Als we dat groeipercentage toepassen vanaf 2008, komen we voor 2009 redelijk in de buurt van de schatting die in het brancherapport 2010 is gedaan (ruim 160.000 cliënten). Voor 2011 zouden we uitkomen op een schatting van (afgerond) 183.000 cliënten. Dat aantal ligt qua orde van grootte redelijk in de buurt van de in het DigiMv gevonden aantal. Er blijven echter twee kwesties over:

- De relatief lage uitkomst van het aantal cliënten in 2010. De aantallen intramurale en extramurale cliënten kwamen met elkaar uit op 152.500. De onzekerheid met betrekking tot het aantal dagbestedingscliënten is hier wellicht een verklaring voor.
- Het overheidsbeleid is erop gericht allerlei vor-

men van extramurale zorg uit de AWBZ te halen en over te brengen naar de gemeenten. Dat proces is al enkele jaren aan de gang en op grond daarvan zou een dempend effect op de ontwikkeling van het aantal cliënten worden verwacht. Vanaf 2009 zien we inderdaad een daling van het aantal extramurale cliënten, maar het is voor 2011 niet na te gaan in hoeverre hier een beleidseffect zichtbaar is en in hoeverre er sprake is van een correctie van mogelijk eerdere onjuiste opgaven met betrekking tot de aantallen cliënten dagbesteding.

3.3 Cliënten naar deelsector

In de onderstaande tabellen worden de gegevens over de ontwikkeling van het aantal cliënten per deelsector weergegeven. Dat maakt het mogelijk om de ontwikkelingen per deelsector met elkaar te vergelijken.

Tabel 3-1: Aantal verblijfscliënten naar sector 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	35.890	37.316	38.302	39.690	40.266	2,9
Combinatie	28.507	30.366	31.534	32.096	31.552	2,6
LG	876	898	927	1.046	1.134	6,7
ZG	1.971	2.095	2.037	1.910	1.876	-1,2
Totaal	67.244	70.675	72.800	74.742	74.828	2,7

Het aantal verblijfscliënten in de gehandicaptenzorg groeit met gemiddeld 2,7%, maar de groei lijkt wel af te vlakken. Opvallend is de groei van het aantal verblijfscliënten in de LG-sector die met gemiddeld 6,7% per jaar ruim boven het gemiddelde uitkomt (zie ook paragraaf 4.4.2).

Tabel 3-2: Aantal extramurale cliënten (inclusief cliënten dagbesteding) naar sector, 2007-2011. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011
VG	39.208	41.293	41.876	45.064	35.522
Combinatie	47.136	51.283	51.382	50.163	38.010
LG	3.132	3.703	3.640	4.572	3.335
ZG	38.362	43.939	40.362	33.780	35.246
Totaal	127.838	140.218	137.260	133.579	112.113

Zoals eerder aangegeven (zie paragraaf 1.2), zijn de gegevens uit de jaren 2007-2010 niet goed te vergelijken met die uit het jaar 2011. Daarom is er vanaf gezien om over de periode 2007-2011 gemiddelde groeicijfers in de tabel op te nemen.

De daling van het aantal extramurale cliënten die voor drie van de vier sectoren zichtbaar is, is vermoedelijk voor een deel te verklaren uit dubbeltellingen in het verleden, maar weerspiegelt waarschijnlijk ook de effecten van het overheidsbeleid dat erop gericht is om lichtere vormen van extramurale zorg uit de AWBZ over te hevelen naar het domein van de gemeenten (Wmo). Opmerkelijk is dat in de ZG-sector deze trend lijkt te worden omgebogen.

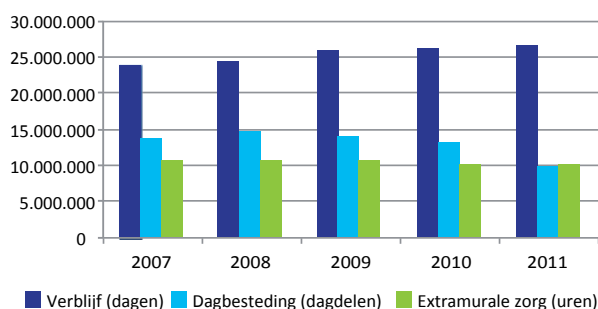
4 Productie

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat kerngegevens over de productie van de gehandicaptenzorg. In paragraaf 4.2 worden de kerngegevens voor de sector als geheel getoond. In paragraaf 4.3 wordt informatie gegeven over de productie naar zorgfunctie: verblijf, dagbesteding, extramurale zorg en het 'volledig pakket thuis'. Paragraaf 4.4 geeft informatie over de productie per deelsector.

4.2 Kernegegevens

Figuur 4-1: Ontwikkeling zorgproductie gehandicaptenzorg 2007-2011. Bron: DigiMv

De productie aan verblijfsdagen groeit gemiddeld met 2,7% per jaar. Over de ontwikkeling van de productie aan dagdelen dagbesteding kunnen, zoals eerder vermeld, niet zonder meer conclusies worden verbonden. De productie aan extramurale zorg kent het probleem van mogelijke dubbeltellingen waarschijnlijk niet. Over de gehele periode gerekend, daalt de productie aan extramurale zorg met gemiddeld 1% per jaar. De grafiek wekt de indruk dat het kwantitatieve effect van het overheidsbeleid op het overhevelen van extramurale zorg naar gemeenten voor de gehandicaptenzorg (nog) niet groot is.

4.3 Productie naar functies

4.3.1 Verblijf

Inzicht in de ontwikkeling van de verblijfsfunctie kan worden gevonden door nader onderzoek van informatie over de zorgzwaartepakketten. Deze informatie is ontleend aan de NZa en er wordt dan ook gebruik gemaakt van de door de NZa gegeven indeling in deelsectoren. Uit die informatie kan het volgende samenvattende beeld worden opgebouwd. (In bijlage 3 is een aantal meer gedetailleerde tabellen over de ZZP's opgenomen).

Tabel 4-1: ZZP-dagen per deelsector, 2009-2011. Bron: NZa

	2009	2010	2011	GjG
VG	21.072.391	21.765.018	22.655.551	3,7
LVG	1.246.430	1.261.854	1.398.237	5,9
SGLVG	86.862	87.982	83.754	-1,8
LG	2.036.353	2.996.865	3.346.707	28,2
ZG-aud.	318.026	302.309	326.206	1,3
ZG-vis.	629.187	527.523	516.187	-9,4
Totaal	25.389.249	26.941.551	28.326.642	5,6

Opvallend is de sterke groei van het aantal verblijfsdagen in de LG-sector (zie ook paragraaf 4.4.2) en de relatief sterke afname van het aantal ZZP-dagen in de zorg voor mensen met visuele beperkingen.

4.3.2 Dagbesteding

Het blijkt lastig om de productie aan dagbesteding scherp in beeld te krijgen. De DigiMv-gegevens uit de jaren vóór 2011 zijn misschien niet voldoende betrouwbaar. Voor andere bronnen geldt echter dat er in de afgelopen jaren zo veel is veranderd dat langere tijdreeksen weinig zinvol meer zijn. Aan gegevens van het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) is de volgende tabel te ontleenen:

Tabel 4-2: Dagbesteding zonder verblijf (dagdelen), groei 2010-2011 (%). Bron: CVZ

	2010	2011	Groei (%)
VG	6.132.063	6.260.756	2,1
LG	1.391.580	1.282.185	-7,9
ZG auditief	23.911	23.774	-0,6
ZG visueel	49.604	53.633	8,1

Het CVZ geeft nog een grote categorie 'overige dagbesteding' aan van bijna 14 miljoen dagdelen in 2011. Daar vallen onder meer allerlei vormen van algemene dienstverlening, zoals dagbesteding voor langdurig zorgafhankelijken, inloopmogelijkheden voor mensen met ggz-problematiek enz. Als we ons beperken tot de hier genoemde deelsectoren, dan komt het totaal in 2011 op ruim 7,6 miljoen dagdelen dagbesteding. De telling uit het DigiMv komt uit op 9,8 miljoen dagdelen.

4.3.3 Extramurale zorg

Ook voor de extramurale zorg is het lastig om over meerdere jaren tijdreeksen te presenteren. De pakketmaatregelen van de overheid, waaronder het overhevelen van delen van de extramurale zorg van de AWBZ naar de gemeenten (Wmo) en in het kielzog daarvan veranderende definities, maken dat opeenvolgende jaren minder goed met elkaar te vergelijken zijn.

Uit informatie van het CVZ over de jaren 2007-2010 valt de volgende informatie af te leiden:

Tabel 4-3: Extramurale zorg in uren, 2009-2010. Bron: CVZ

	2009	2010
Activerende begeleiding	1.171.366	
Begeleiding	2.656.231	7.503.186
Behandeling	906.953	1.799.442
Ondersteunende begeleiding	5.033.775	
Persoonlijke verzorging	647.596	749.528
Verpleging	269.315	131.249
Totaal	10.685.236	10.183.405

De zorgtypen 'activerende begeleiding' en 'ondersteunende begeleiding' zijn afgebouwd, waarbij 2009 nog als overgangsjaar fungeerde. Het zorgproduct 'begeleiding' lijkt in 2010 de vroegere zorgproducten 'ondersteunende begeleiding' en 'begeleiding' te omvatten. Opmerkelijk is ook de

sterke stijging in 2010 van het zorgproduct 'behandeling'. Wellicht dat een deel van de activerende begeleiding is overgegaan naar het zorgproduct 'behandeling'. Het totaal van ruim 10 miljoen uren extramurale zorg komt goed overeen met wat uit de gegevens van het DigiMv blijkt.

4.3.4 Volledig Pakket Thuis

In 2009 werden door het CVZ ruim 80.000 verpleeg- of verzorgingsdagen geregistreerd voor het Volledige Pakket Thuis (VPT). Uit het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording blijkt dat er in 2011 bijna 141.600 verpleegdagen onder de noemer VPT waren geregistreerd (437 cliënten). Er lijkt sprake te zijn van een groei van dit type zorgaanbod. Deze indruk wordt bevestigd als we kijken naar de groei van de uitgaven voor het VPT van 2010 naar 2011.

Tabel 4-4: Ontwikkeling uitgaven Volledig Pakket Thuis, 2010-2011. Bron: CVZ

	2010	2011
VPT Verstandelijk gehandicapten, inclusief dagbesteding	3.461.541	4.668.856
VPT Verstandelijk gehandicapten, exclusief dagbesteding	3.749.379	5.925.300
VPT Licht verstandelijk gehandicapten, inclusief dagbesteding	785.973	2.159.318
VPT Lichamelijk gehandicapten, inclusief dagbesteding	2.297.132	2.578.768
VPT Lichamelijk gehandicapten, exclusief dagbesteding	1.141.263	1.059.863
VPT Auditief en communicatief gehandicapten, inclusief dagbesteding	31.553	86.615
VPT Auditief en communicatief gehandicapten, exclusief dagbesteding	78.929	22.133
VPT Visueel gehandicapten, inclusief dagbesteding	8.756	81.674
VPT Visueel gehandicapten, exclusief dagbesteding	75.030	33.379
Totaal	11.629.556	16.615.906

Van 2010 naar 2011 is sprake van een groei van 43% in de uitgaven voor VPT. Er zijn wel verschillen zichtbaar tussen de deelsectoren van de gehandicaptenzorg, maar met slechts twee waarnemingen kunnen we daar nog geen duidelijke conclusies aan verbinden.

4.4 Productie per deelsector

4.4.1 Verblijf, dagbesteding en extramurale zorg

In deze paragraaf worden gegevens gepresenteerd over de productie per deelsector van de gehandicaptenzorg. Voor de achtergrond van deze gegevens wordt verwezen naar paragraaf 1.2.

Zoals al eerder is vastgesteld, is de gemiddelde jaarlijkse groei aan productie van verblijfsdagen 2,7%, maar er blijken per deelsector verschillen in ontwikkeling te zijn. In de ZG-sector neemt het aantal verblijfsdagen na een groei van 2007 naar 2009 met 5,3% naar 2011 met bijna 9% af. Aanbieders van zorg voor cliënten met alleen een zintuiglijke beperking slagen er goed in om een toenevend deel van de zorg extramuraal aan te bieden. Deze ontwikkeling wordt ondersteund door de relatief sterke groei van de extramurale productie van de ZG sector (zie tabel 4-7). In de LG-sector zien we daarentegen een continue toename van het aantal verblijfsdagen met een gemiddelde stijging

van 4,7% per jaar (zie ook paragraaf 4.4.2). De productie aan verblijfsdagen in 'pure' VG-instellingen (zie paragraaf 2.5 en bijlage 3) groeit iets trager dan het gemiddelde, die van gecombineerde instellingen iets harder.

We zien in alle deelsectoren in 2011 een relatief sterke afname van de productie aan dagdelen dagbesteding. Vanwege de eerder genoemde informatieproblemen, wordt ervan af gezien om hier conclusies aan te verbinden.

Omdat de productie aan uren extramurale zorg waarschijnlijk minder last heeft van mogelijke dubbeltellingen, kunnen we uit de DigiMv-gegevens wel enige conclusies trekken.

Voor de gehele gehandicaptenzorg neemt het aantal uren extramurale zorg gemiddeld met 1% per jaar af. Maar ook hier zijn opvallende verschillen aan te geven. Zo valt de groei in de extramurale zorg in de ZG-sector van bijna 11% gemiddeld per jaar op. De productie in de LG-sector lijkt over de periode 2007-2011 vrijwel gelijk te blijven, maar

Tabel 4-5: Productie verblijfsdagen naar sector, 2007-2011. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	12.715.973	12.961.464	13.920.424	13.696.540	13.890.792	2,2
Combinatie	10.089.478	10.258.613	10.859.048	11.207.893	11.540.909	3,4
LG	318.079	322.236	330.108	352.588	382.830	4,7
ZG	706.456	715.125	744.108	655.869	678.136	-1,0
Totaal	23.829.986	24.257.438	25.853.688	25.912.890	26.492.667	2,7

Tabel 4-6: Productie dagdelen dagbesteding naar sector, 2007-2011. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011
VG	6.342.461	6.419.505	6.009.103	6.273.462	4.375.933
Combinatie	6.604.351	7.638.735	7.289.778	6.233.853	4.821.375
LG	482.727	531.514	565.696	557.754	470.865
ZG	118.903	69.537	96.829	101.238	91.973
Totaal	13.548.442	14.659.291	13.961.406	13.166.307	9.760.146

Tabel 4-7: Productie uren extramurale zorg naar sector, 2007-2011. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	4.011.755	3.907.038	4.036.906	3.959.383	3.904.245	-0,7
Combinatie	5.120.992	5.152.588	4.844.507	4.492.759	4.297.756	-4,3
LG	288.040	189.463	220.242	239.728	287.087	-0,1
ZG	1.025.803	1.360.595	1.384.739	1.436.323	1.553.034	10,9
Totaal	10.446.590	10.609.684	10.486.394	10.128.193	10.042.122	-1,0

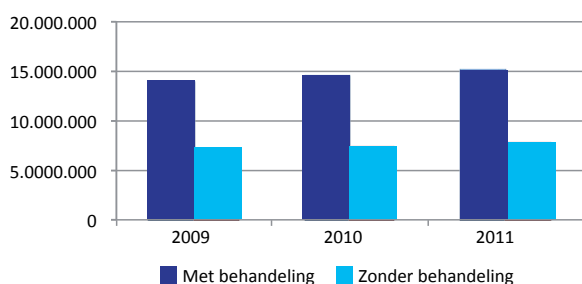
maakt een opvallende ontwikkeling door. Na een sterke daling van 2007 naar 2008 volgt een continue stijging van 2008 naar 2011. Als we alleen naar deze laatste periode kijken, blijkt de extramurale productie in de LG-sector met gemiddeld bijna 15% per jaar toe te nemen.

Van de VG-instellingen neemt de extramurale productie over de jaren heen licht af. Een relatief sterke daling zien we voor de instellingen die meerdere typen gehandicaptenzorg bieden. Bij deze instellingen neemt de extramurale productie gemiddeld per jaar met 4,3% af.

4.4.2 Zorgzwaartepakketten

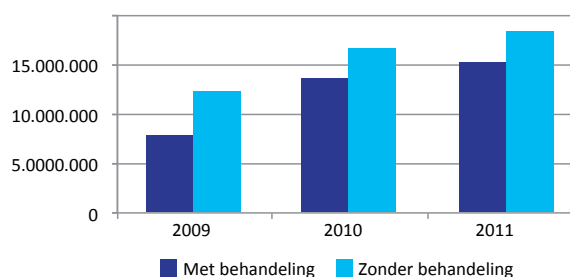
Verpleeg- en verzorgingsdagen van zorgzwaartepakketten worden onderscheiden naar 'met of zonder behandeling' en 'met of zonder dagbesteding'. In de figuren 4.1 tot en met 4.6 wordt de ontwikkeling van het aantal ZP-dagen weergegeven per deelsector van de gehandicaptenzorg. In dit geval zijn de deelsectoren ontleend aan de indeling die de NZa daarvoor hanteert. Deze komen niet overeen met de indeling die wordt gehanteerd voor de gegevens uit het DigiMv. De grafieken geven de ontwikkeling van het aantal ZP-dagen aan, onderverdeeld naar 'met behandeling' en 'zonder behandeling'. De bijbehorende volledige tabellen zijn opgenomen in bijlage 3. Ook zijn in deze bijlage opgenomen tabellen met informatie over cliënten en kosten naar sector en type ZP.

Figuur 4-2: ZP-dagen VG-sector, 2009-2011. Bron: NZa

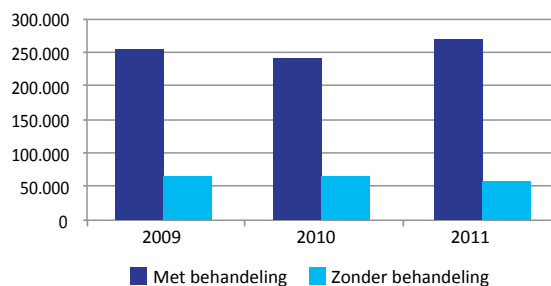
In de VG-sector groeit het aantal dagen van ZP's met behandeling gemiddeld per jaar iets sterker dan het aantal dagen zonder behandeling (3,9% tegenover 3,2%).

Figuur 4-3: ZP-dagen LG-sector, 2009-2011. Bron: NZa

In de LG-sector is sprake van een sterke groei van het aantal ZP-dagen. De dagen 'met behandeling' groeien met 38% per jaar, die zonder behandeling met 21% per jaar. Deze sterke groei wordt voor een groot deel verklaard uit veranderingen in de indicatiestelling. Bij veel cliënten in de LG-sector is sprake van niet-aangeboren hersenletsel (NAH). De regels voor indicatiestelling zijn de afgelopen jaren aangepast, zodanig dat cliënten met NAH voortaan worden geïndiceerd op de grondslag LG, waar zij voorheen ook op andere grondslagen geïndiceerd werden. De toename wordt dus vooral verklaard uit een toestroom uit andere, voornamelijk somatische, grondslagen.

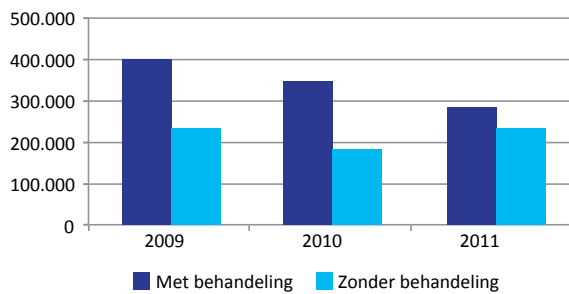
Figuur 4-4: ZP-dagen ZG-sector (auditief), 2009-2011. Bron: NZa

Het aantal ZP-dagen 'met behandeling' groeit in de ZG-sector auditief gemiddeld met gemiddeld 3% per jaar, zij het dat er van 2009 naar 2010 sprake was van een afname. Het aantal ZP-dagen 'zonder behandeling' nam af met gemiddeld 4% per jaar.

Figuur 4-5: ZP-dagen ZG-sector (visueel), 2009-2011.

Bron: NZa

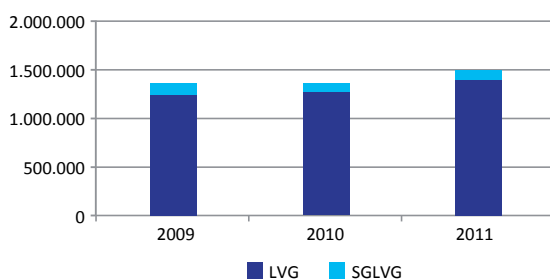

In de ZG-sector visueel neemt het aantal ZP-dagen 'met behandeling' gemiddeld met 15% per jaar af. Het aantal ZP-dagen 'zonder behandeling' is in 2011 vrijwel gelijk aan 2009, met een lichte daling in 2010.

Er zijn opvallende verschillen tussen de beide deelsectoren van de zintuiglijk gehandicaptenzorg. In de sector ZG-visueel is het relatieve verschil tussen het aantal ZP-dagen met behandeling en zonder behandeling duidelijk kleiner dan in de sector ZG-auditief. Dat verschil lijkt af te nemen. In de sector ZG-auditief groeit het aantal ZP-dagen met behandeling, terwijl dat in de sector ZG-visueel juist afneemt.

Figuur 4-6: ZP-dagen LVG- en SGLVG-sector, 2009-2011

Bron: NZa

De LVG-sector kent van 2010 naar 2011 een sterke groei in het aantal ZP-dagen. (Deze sectoren kennen alleen ZP-dagen 'met behandeling'.) Van 2009 naar 2010 groeide dit aantal met ruim 1%, van 2010 naar 2011 met bijna 11%.

Het aantal ZP-dagen in de SGLVG-sector neemt tussen 2009 en 2010 met 1% toe en van 2010 naar 2011 met 5% af.

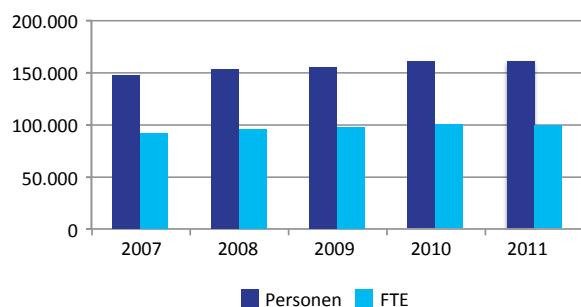
5 Personeel

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden kerncijfers gepresenteerd over personeels- en arbeidsmarktaspecten van de gehandicaptenzorg. Paragraaf 5.2 bevat kerngegevens over de ontwikkeling van het personeelsbestand. Paragraaf 5.3 gaat in op de opleidingen tot voor de gehandicaptenzorg relevante beroepen. In paragraaf 5.4 wordt de ontwikkeling van het personeelsbestand per deelsector beschreven.

5.2 Kerngegevens

Figuur 5-1: Ontwikkeling personeel gehandicaptenzorg (personen en FTE's), 2007-2011. Bron: DigiMv

De gehandicaptenzorg biedt werk aan ongeveer 160.000 personen die met elkaar ongeveer 100.000 arbeidsplaatsen bezetten. Zowel het aantal personen als het aantal FTE groeit jaarlijks met gemiddeld 2,3%. In hoofdstuk 2 werd aangegeven dat uit gegevens van het CBS een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,1% bleek. Het verschil heeft onder meer te maken met een afwijkende periode (de gegevens van het CBS bestreken de periode 2006-2011). Ter vergelijking: over de periode 2007-2011 geven de cijfers van het CBS een gemiddelde jaarlijkse stijging van 2,7%. Het resterende verschil waarschijnlijk te maken met welke zorgaanbieders het CBS tot de gehandicaptenzorg rekent en welke in deze rapportage zijn meegenomen (zie ook paragraaf 2.2 en bijlage 4).

Tabel 5-1: Aantal en procentuele verdeling werkzame personen in de gehandicaptenzorg (directe cliëntenzorg), 2010. Bron: SEOR, Etil & Panteia, 2011

Kwalificatie	absoluut	percentage
SAW (niveau 3) ¹	19.400	19,4
SAW (niveau 4) ²	27.600	27,7
SPH (niveau 5)	11.400	11,4
Verpleegkundige	13.900	13,9
Verzorgende	13.900	13,9
Helpende Zorg & Welzijn	8.900	8,9
Overig	4.700	4,7
Totaal	99.800	100,0

De bovenstaande tabel geeft een overzicht van de verdeling van het aantal werkzame personen in de gehandicaptenzorg die betrokken zijn bij de directe cliëntenzorg (dagelijks contact met cliënten). De cijfers in de tabel hebben betrekking op 2010. De absolute aantallen zijn in 2011 licht gestegen, de onderlinge verdeling van de functies is niet gewijzigd.

5.3 De opleidingen

In deze paragraaf worden gegevens gepresenteerd over de voor de gehandicaptenzorg meest relevante MBO- en HBO-opleidingen.

Er hebben in de afgelopen jaren nogal wat veranderingen in de opleidingen plaats gevonden, hetgeen resulteerde in andere opleidingen. Voorbeelden hiervan zijn de opkomst van de opleidingen 'pedagogisch werk' en 'maatschappelijke zorg'. Deze veranderingen maken het lastig om consistente tijdsreeksen te maken die aansluiten op de eerdere brancherapporten. Voor dit brancherapport is gebruik gemaakt van een relatief nieuwe dataset die is te vinden op de site www.duo.nl. Op

¹ SAW niveau 3 omvat: Pedagogisch werk (niveau 3), Maatschappelijke zorg (niveau 3) en Sociaal-maatschappelijke dienstverlening (niveau 3)

² SAW niveau 4 omvat: Pedagogisch werk (niveau 4), Maatschappelijke zorg (niveau 4) en Sociaal-cultureel werk (niveau 4)

deze site zijn (kwantitatieve) gegevens te vinden over het onderwijs in Nederland. Aan deze site zijn de onderstaande tabellen ontleend. Bijlage 5 beschrijft de wijze waarop de opleidingen zijn gegroepeerd.

5.3.1 Het middelbaar beroepsonderwijs

Voor het MBO wordt in onderstaande overzichten onderscheid gemaakt naar de inhoud van de opleiding en het type opleiding; BBL, BOL deeltijd (BOLDT) en BOL voltijd (BOLVT).

Maatschappelijke zorg

Tabel 5-2: Kerngegevens opleiding Maatschappelijke Zorg, 2007-2011. Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
BBL	825	2.055	3.481	4.816	6.579
BOLDT	64	164	306	521	524
BOLVT	1.930	4.363	7.211	9.480	11.457
Totaal	2.819	6.582	10.998	14.817	18.560
Eerstejaars	2.325	4.940	7.755	9.205	11.419
Gediplomeerden	3	121	669	1.526	2.710

De opleidingen in de Maatschappelijke Zorg zijn gebaseerd op het beroepscompetentiegebouw dat sociale partners gehandicaptenzorg in 2005 hebben opgeleverd. Inmiddels heeft het een vaste plaats verworven in de kwalificatiestructuur met een omvang iets groter dan de opleiding MBO-verpleegkundigen (zie tabel 5-7).

Sociaal-pedagogisch werk / Sociaal-cultureel werk

Tabel 5-3: Kerngegevens opleiding Sociaal Pedagogisch Werk / Sociaal Cultureel Werk,, 2007-2011. Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
BBL	7.314	7.796	7.769	6.759	4.789
BOLDT	2.433	1.883	1.609	1.445	1.033
BOLVT	40.011	36.377	33.739	33.029	31.820
Totaal	49.758	46.056	43.117	41.233	37.642
Eerstejaars	23.509	21.448	21.009	20.854	18.567
Gediplomeerden	14.253	14.255	14.114	13.252	11.681

Vanaf 2008 is de opleiding sociaal-pedagogisch werk gesplitst in de opleidingen Pedagogisch Werk (gericht op werken met kinderen) en Maatschappelijke Zorg (gericht op werken met mensen met een beperking). Doordat in de bovenstaande tabellen leerlingenaantallen van deze opleidingen samen zijn genomen, is slechts beperkt inzicht mogelijk over de veranderingen in de instroom die sindsdien hebben plaats gevonden. De volgende tabel geeft daar wat meer inzicht in.

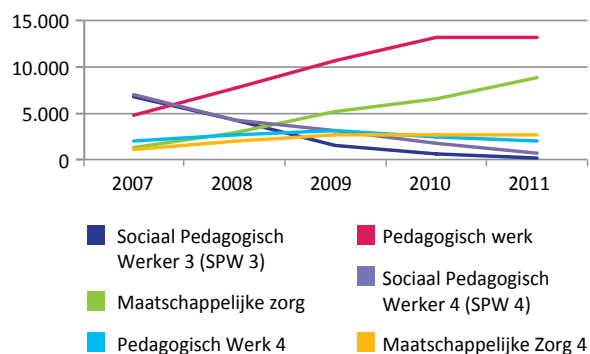
Tabel 5-4 : Eerstejaars Sociaal Pedagogisch Werk, Pedagogisch Werk en Maatschappelijke Zorg, 2007-2011. Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
Sociaal Pedagogisch Werker 3 (SPW 3)	6.627	4.128	1.533	615	161
Pedagogisch Werk	4.748	7.640	10.579	13.070	13.030
Maatschappelijke Zorg	1.247	2.935	5.132	6.568	8.825
Eerstejaars	23.509	21.448	21.009	20.854	18.567
Gediplomeerden	14.253	14.255	14.114	13.252	11.681

Voor de opleiding Sociaal Pedagogisch Werker op niveau 3 zien we dat de afbouw van de opleiding voor wat betreft het aantal eerstejaars wordt vervangen door een aanzienlijk hogere instroom in het totaal van de opleidingen Pedagogisch Werk en Maatschappelijke Zorg. Voor de opleiding Sociaal Pedagogisch Werker op niveau 4 zien we dat de afbouw van de opleiding voor wat betreft het aantal eerstejaars heeft geresulteerd in een lagere instroom in het totaal van de opleidingen Pedagogisch Werk en Maatschappelijke Zorg. Dit komt omdat veel opleidingen op niveau 3 en 4 zijn gecombineerd.

In onderstaande figuur is de ontwikkeling van de instroom in deze MBO-opleidingen grafisch weer-gegeven.

Figuur 5-2: Instroom opleidingen Pedagogisch Werk en Maatschappelijke Zorg, 2007-2011. Bron: DUO

Als we naar de totale instroom voor deze opleidingen tussen 2007 en 2011 kijken, zien we dat deze in 2007 ongeveer 22.700 leerlingen bedroeg en in 2011 ongeveer 27.300. Een groei van gemiddeld 4,7% per jaar. Maar waar in 2007 niveau 3 nog 56% van deze instroom vormde, was dit aandeel in 2011 toegenomen naar 81%.

Verzorgenden

Tabel 5-5: Kerngegevens opleiding Verzorgenden, 2007-2011. Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
BBL	11.680	12.363	12.285	11.782	12.200
BOLDT	649	567	540	504	449
BOLVT	7.616	7.198	6.997	7.158	7.513
Totaal	19.945	20.128	19.822	19.444	20.162
Eerstejaars	10.303	10.410	10.460	10.489	11.005
Gediplomeerden	5.737	6.082	6.226	6.243	5.166

Tabel 5-6: Kerngegevens opleiding Helpenden, 2007-2011.

Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
BBL	3.370	3.701	3.787	3.419	3.338
BOLDT	773	666	742	862	866
BOLVT	14.521	14.285	14.818	15.301	14.875
Totaal	18.664	18.652	19.347	19.582	19.079
Eerstejaars	13.295	12.562	12.941	12.701	12.114
Gediplomeerden	10.077	10.037	9.918	11.039	11.960

MBO-verpleegkundigen

Tabel 5-7: Kerngegevens opleiding MBO-verpleegkunde, 2007-2011. Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
BBL	7.429	6.982	7.237	7.234	7.074
BOLDT	85	89	95	109	107
BOLVT	10.488	9.876	9.920	10.350	10.695
Totaal	18.002	16.947	17.252	17.693	17.876
Eerstejaars	7.604	6.584	7.162	7.574	7.582
Gediplomeerden	3.695	3.944	3.935	3.997	3.677

Onderwijsassistent

Tabel 5-8: Kerngegevens opleiding Onderwijsassistent, 2007-2011. Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011
BBL	465	389	319	287	261
BOLDT	66	52	57	60	45
BOLVT	10.729	10.805	10.917	10.991	11.041
Totaal	11.260	11.246	11.293	11.338	11.347
Eerstejaars	6.606	5.621	5.307	4.872	4.524
Gediplomeerden	3.966	3.933	3.565	3.306	2.920

5.3.2 Het hoger beroepsonderwijs

Hieronder worden achtereenvolgens tabellen over de relevante HBO-opleidingen gepresenteerd naar:

- eerstejaars (2007-2011);
- ingeschrevenen (2007-2011);
- gediplomeerden (2006-2010)³.

De tabellen zijn geordend naar aflopende omvang van de opleiding in 2011.

Tabel 5-9: Eerstejaars HBO-opleidingen, 2007-2011 gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	4.142	4.001	4.026	4.235	3.960	-1,1
Opleiding tot Verpleegkundige	3.122	3.074	3.178	3.470	3.687	4,2
Opleiding tot Fysiotherapeut	2.170	2.217	2.102	2.121	2.135	-0,4
Pedagogiek	1.785	1.791	2.025	1.947	1.957	2,3
Opleiding voor Ergotherapie	351	409	529	592	633	15,9
Opleiding voor Logopedie	593	602	605	581	583	-0,4

Tabel 5-10: Ingeschreven HBO-opleidingen, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	15.428	15.577	16.113	16.623	16.710	2,0
Opleiding tot Verpleegkundige	11.476	11.480	11.723	12.223	12.895	3,0
Pedagogiek (Totaal)	7.497	8.146	8.998	9.322	9.553	6,2
Pedagogiek (Bachelor)	6.875	7.438	8.223	8.507	8.720	6,1
Pedagogiek (Master)	622	708	775	815	833	7,6
Opleiding tot Fysiotherapeut	7.415	7.676	7.912	8.161	8.402	3,2
Opleiding voor Logopedie	2.173	2.191	2.261	2.294	2.282	1,2
Opleiding voor Ergotherapie	1.469	1.428	1.552	1.771	1.956	7,4

Tabel 5-11: Gediplomeerden HBO-opleidingen, 2006-2010³, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DUO

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Sociaal Pedagogische Hulpverlening	2.611	2.826	2.858	2.861	2.990	3,4
Opleiding tot Verpleegkundige	2.371	2.167	2.246	2.379	2.265	-1,1
Pedagogiek (Totaal)	1.175	1.211	1.352	1.632	1.632	8,6
Pedagogiek (Bachelor)	950	1.071	1.203	1.462	1.443	11,0
Pedagogiek (Master)	225	140	149	170	189	-4,3
Opleiding tot Fysiotherapeut	1.448	1.406	1.437	1.527	1.571	2,1
Opleiding voor Logopedie	388	460	422	441	494	6,2
Opleiding voor Ergotherapie	380	328	356	279	314	-4,7

³ De gegevens over 2010 geven de aantallen studenten die in de loop van het schooljaar 2010-2011 hun diploma hebben gehaald.

5.4 Personeel naar deelsector

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling van het personeelsvolume naar deelsector in beeld gebracht voor respectievelijk het aantal personen en het aantal FTE's.

Tabel 5-12: Personeel (personen) naar sector, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	73.073	75.520	77.859	80.244	82.845	3,2
Combinatie	64.705	66.733	67.258	68.829	67.194	0,9
LG	2.392	2.460	2.504	2.543	2.624	2,3
ZG	6.203	7.257	7.196	7.329	7.748	5,7
Totaal	146.373	151.970	154.817	158.945	160.411	2,3

Gemiddeld groeien de personeelsaantallen in de gehandicaptenzorg met 2,3% per jaar. Dat geldt zowel voor het aantal FTE's als voor het aantal personen. Over het geheel genomen lijkt het dus alsof er geen grote veranderingen zijn in de deeltijdfactor, maar op het niveau van de afzonderlijke deelsectoren zijn er toch enkele verschillen waar te nemen.

Tabel 5-13: Personeel (FTE) naar sector, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	46.535	48.314	48.770	50.003	51.502	2,6
Combinatie	38.594	40.549	41.030	42.339	41.200	1,6
LG	1.523	1.543	1.624	1.605	1.636	1,8
ZG	4.147	4.760	4.640	4.540	5.028	4,9
Totaal	90.799	95.166	96.065	98.487	99.366	2,3

De gemiddelde groeicijfers per deelsector verschillen van elkaar. De personeelsaantallen in de VG-sector en de ZG-sector groeien harder dan het gemiddelde, de instellingen die gecombineerde vormen van zorg aanbieden en de LG-sector (althans voor wat betreft het aantal FTE's) groeien trager dan het gemiddelde.

Niet in alle deelsectoren groeit het aantal FTE's even snel als het aantal personen. Dat kan een indicatie zijn dat de deeltijdfactor binnen de verschillende deelsectoren zich verschillend ontwikkelt. In de instellingen die gecombineerde zorg aanbieden neemt het aantal personen langzamer toe dan het aantal FTE's; 0,9% tegenover 1,6%

gemiddeld per jaar. Dat kan erop wijzen dat de deeltijdfactor in deze sector toeneemt. In de overige drie sectoren neemt het aantal personen sneller toe dan het aantal FTE's. Dat kan erop wijzen dat de deeltijdfactor in die deelsectoren afneemt.

6 Capaciteit

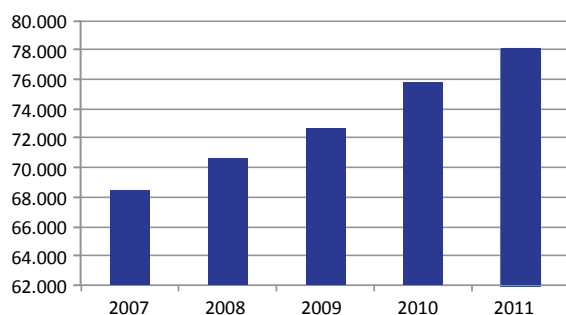
6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling van de intramurale capaciteit van de gehandicaptenzorg beschreven. Eerst voor het geheel en vervolgens voor de afzonderlijke deelsectoren.

De capaciteit van de sector groeit met gemiddeld 3,4% per jaar. De LG-sector groeit duidelijk harder met gemiddeld 6% per jaar (zie ook paragraaf 4.4.2). De intramurale capaciteit in de ZG-sector blijft in deze periode vrijwel onveranderd.

6.2 Kerngegevens

Figuur 6-1: Ontwikkeling capaciteit (bedden/plaatsen) gehandicaptenzorg 2007-2011. Bron: DigiMv

Het aantal bedden/plaatsen in de gehandicaptenzorg is gestegen van 68.400 in 2007 naar ruim 78.000 in 2011. Een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,4%. Deze stijging is groter dan die van het aantal verblijfscliënten en de productie, welke beide uitkwamen op 2,7% gemiddeld per jaar (zie ook paragraaf 2.4).

6.3 Capaciteit naar deelsector

Tabel 6-1: Capaciteit naar sector, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	36.165	36.846	37.955	39.364	41.405	3,4
Combinatie	29.220	30.764	31.740	33.313	33.380	3,4
LG	929	921	965	1.091	1.172	6,0
ZG	2.087	2.028	2.012	2.036	2.087	0,0
Totaal	68.401	70.559	72.672	75.804	78.044	3,4

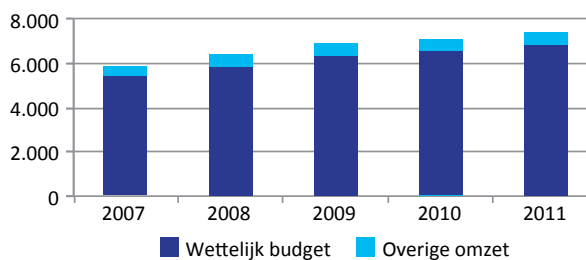
7 Omzet gehandicaptenzorg

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden kerngegevens gepresenteerd over de omzet van de gehandicaptenzorg. Paragraaf 7.2 geeft de totale omzet, onderverdeeld naar het wettelijk budget en de overige inkomsten. In paragraaf 7.3 wordt de omzet naar functies in beeld gebracht: intramurale zorg en extramurale zorg. Paragraaf 7.4 bevat informatie over de omzet per deelsector.

7.2 Kerngegevens

Figuur 7-1: Ontwikkeling omzet gehandicaptenzorg, 2007-2011. Bron: DigiMv

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 stijgen de totale uitgaven aan de gehandicaptenzorg in de periode 2007-2011 met gemiddeld 6,3% per jaar. Het budget groeit gemiddeld met 6,3%, de overige uitgaven met 5,5%. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat de stijging van 2007 naar 2008 mede het gevolg was van een inhaalslag van een administratieve achterstand bij de berekening van de kapitaallasten van de zorginstellingen in de gehandicaptenzorg. Ook voor de overgang van 2008 naar 2009 was gedeeltelijk sprake van een administratieve inhaalslag.

7.3 De omzet naar functies

7.3.1 De verblijfsfunctie

Tabel 7-2 geeft een samenvattend overzicht van de

uitgaven aan ZZP-dagen per deelsector. De tabel bevat de deelsectoren, zoals die door de NZa worden onderscheiden.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in bijlage 3. De bedragen zijn exclusief toeslagen.

Tabel 7-1: Kosten ZZP-dagen per deelsector, 2009-2011.

Bron: NZa

	2009	2010	2011	GJG
VG	3.407.393.584	3.462.613.091	3.606.742.046	2,9
LVG	246.632.927	246.851.418	282.044.883	6,9
SGLVG	26.241.879	26.854.504	25.894.464	-0,7
LG	343.204.376	492.455.752	538.822.823	25,3
ZG-aud	78.672.084	72.730.275	72.401.896	-4,1
ZG-vis.	102.309.045	89.101.861	87.069.074	-7,7
Totaal	4.204.453.895	4.390.606.901	4.612.975.186	4,7

De forse omzetstijging bij LG-ZZP's hangt nauw samen met de in paragraaf 4.4.2 toegelichte forse stijging van het aantal verblijfsdagen in de LG-sector.

7.3.2 Dagbesteding

Aan gegevens van het CVZ is de volgende informatie te ontlelen over de uitgaven aan dagbesteding (zonder verblijf).

Tabel 7-2: Uitgaven dagbesteding zonder verblijf (miljoenen euro), groei 2010-2011 (%). Bron: CVZ

	2010	2011	Groei (%)
VG	312,2	334,6	7,2
LG	66,9	62,4	-6,7
ZG auditief	1,2	1,2	0,9
ZG visueel	2,0	2,2	8,1
Totaal	449,3	469,1	4,4

Het CVZ kent voor nog zo'n 450 miljoen euro aan categorieën 'overige dagbesteding'. Zie ook paragraaf 4.3.2

7.3.3 Extramurale zorg

Aan gegevens van het CVZ is de volgende informatie te ontleen over de kosten van extramurale zorg. De onderstaande tabel komt overeen met die in paragraaf 4.3.3 (productie extramurale zorg).

Tabel 7-3: Uitgaven extramurale zorg (miljoenen euro), 2007-2010. Bron: CVZ

	2007	2008	2009	2010
Activerende begeleiding	131,5	134,0	101,3	0,0
Begeleiding	0,0	0,0	149,6	400,2
Behandeling	66,4	77,4	87,7	203,5
Ondersteunende begeleiding	343,0	355,6	240,6	0,0
Persoonlijke verzorging	25,3	27,2	27,7	33,3
Verpleging	20,7	19,2	17,5	8,9
Totaal	586,9	613,3	624,4	646,0

7.4 Bedrijfsopbrengsten per deelsector

Onderstaande tabellen geven een beeld van de uitgaven aan gehandicaptenzorg in de onderscheiden deelsectoren.

Tabel 7-4: Uitgaven: wettelijk budget) naar sector, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%), (x miljoen euro)
Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	2.644,0	2.904,3	3.187,3	3.288,2	3.493,7	7,2
Combinatie	2.357,6	2.604,6	2.760,2	2.818,4	2.910,9	5,4
LG	110,9	114,5	122,5	123,2	128,7	3,8
ZG	287,1	310,4	329,0	344,9	364,2	6,1
Totaal	5.399,7	5.933,8	6.399,0	6.574,6	6.897,4	6,3

Het wettelijk budget stijgt gemiddeld met 6,3% per jaar. De deelsector VG iets sterker en de deelsector van gecombineerde instellingen iets trager. De LG-sector kent een duidelijk lager groeipercen-tage.

Tabel 7-5: Overige uitgaven naar sector, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%), (x miljoen euro).
Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	205,1	212,2	224,6	251,0	217,1	1,4
Combinatie	155,7	170,3	171,7	202,4	208,5	7,6
LG	2,2	3,8	6,2	3,1	3,7	13,3
ZG	14,8	44,9	43,2	38,3	38,8	27,2
Totaal	377,8	431,2	445,7	494,8	468,1	5,5

De overige uitgaven aan gehandicaptenzorg kent voor de gehele gehandicaptenzorg een gemiddelde jaarlijkse groei van 5,8%, maar het verloop van deze uitgavencategorie is nogal grillig (zie ook hoofdstuk 2). Alleen voor de deelsector van de instellingen die gecombineerde zorg aanbieden is sprake van een continu stijgende lijn in de overige inkomsten.

Tabel 7-6: Uitgaven (totaal) naar sector, 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%), (x miljoen euro)
Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
VG	2.849,1	3.116,5	3.411,9	3.539,2	3.710,9	6,8
Combinatie	2.513,2	2.774,9	2.931,9	3.020,7	3.119,4	5,6
LG	113,1	118,3	128,7	126,3	132,3	4,0
ZG	302,0	355,3	372,2	383,2	403,0	7,5
Totaal	5.777,4	6.365,0	6.844,7	7.069,4	7.365,6	6,3

De totale uitgaven aan gehandicaptenzorg stijgen gemiddeld per jaar met 6,3%. De VG-sector en de ZG-sector zitten daarboven, de LG-sector en de sector 'gecombineerd' zitten daaronder.

8 Kwaliteit van zorg

Het meten en verbeteren van kwaliteit vindt in de gehandicaptenzorg sinds 2011 plaats aan de hand van het nieuwe Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg. De sector is op 1 januari 2012 gestart met de meting van kerngegevens over de kwaliteit van zorg op organisatieniveau (de zogeheten pijler 1) en van kerngegevens over de kwaliteit op cliëntniveau (de zogeheten pijler 2A). Over het verslagjaar 2011 zijn gegevens van pijler 1 bekend van alle instellingen die wettelijk verplicht zijn het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording aan te leveren.

Doel en uitgangspunten

Het doel van het nieuwe Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg is om tot een zinvolle en bij de sector passende wijze van gegevensverzameling te komen. Dit moet organisaties zicht geven op de kwaliteit van zorg en ondersteuning in de sector, op de ervaring van cliënten hiermee en daarmee leren en verbeterinformatie opleveren. Alle partijen zijn het eens over de volgende centrale uitgangspunten:

1. Centraal staan de individuele cliënt en het zorg- en ondersteuningsplan.
2. Verantwoorden in het verlengde van verbeteren.
3. Eenvoud.

Andere manier van meten

Bij de nieuwe uitgangspunten past ook een nieuwe manier van 'meten'; verbeter- en verantwoordingsinformatie wordt gebruikt volgens het principe 'pas toe en leg uit'. Dit betekent dat een organisatie een score moet kunnen verklaren en dat in dialoog met betrokken partijen wordt bekeken of en welke verbeteracties wenselijk, mogelijk en relevant zijn. Het gaat om het verhaal achter de 'score' en niet (alleen) om de score op zichzelf. Deze manier past beter bij het 'meten' en verbeteren van de kwaliteit van de geleverde zorg en ondersteuning in de gehandicaptenzorg dan het alleen uitdrukken van de resultaten in cijfers. Het doel van het landelijke Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg is immers om kwaliteitsverbetering te realiseren en, in het ver-

lengde hiervan, kwaliteitsverantwoording. Hierbij wordt gewerkt vanuit vertrouwen: 'high trust, high penalty'. Dat betekent dat organisaties een hoge mate van vertrouwen krijgen, maar ook dat stevig wordt ingegrepen als het mis gaat.

Kerngegevens kwaliteit op organisatieniveau (Pijler 1)

Binnen pijler 1 worden kwaliteitsgegevens op organisatieniveau verzameld. Dit levert kwaliteitsinformatie op voor verbetering en verantwoording. Pijler 1 is door alle organisaties gemeten tussen 1 januari en 15 februari 2012.

De eerste pijler richt zich voornamelijk op kwaliteitsinformatie van de meer zorgvoorwaardelijke thema's uit het Visiedocument Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg. Het gaat om informatie over zorgafspraken en ondersteuningsplan, kwaliteit van medewerkers en organisatie, cliëntveiligheid en belangen. Hierbij wordt veelal de "plan-do-check-act"-cyclus als leidraad gebruikt.

Pijler 1 wordt één keer per jaar, aan het begin van elk kalenderjaar, gemeten met een vragenlijst. De scores worden getypeerd als rood, oranje of groen. Op deze manier wordt in één oogopslag over de jaren heen inzichtelijk of zaken waarop een organisatie aanvankelijk minder scoorde (rood), al dan niet zijn verbeterd (oranje, groen).

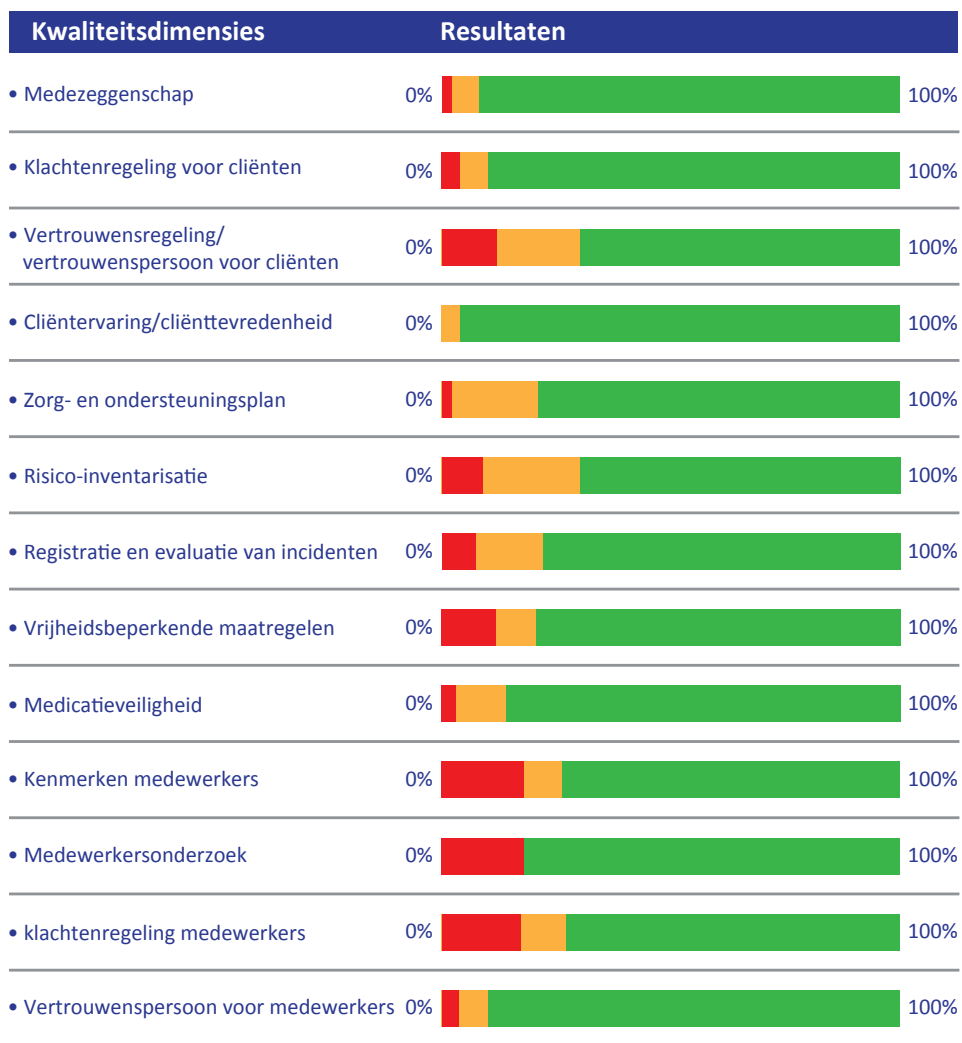
Met ingang van verslagjaar 2011 maakt pijler 1 onderdeel uit van het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording (JMV). In figuur 8-1 op de volgende pagina vindt u een weergave van de sectorbrede resultaten van pijler 1 over verslagjaar 2011.

De resultaten tonen een positief beeld voor de sector. Met name op het gebied van het meten van cliëntervaring en het beleid rondom medezeggenschap, klachtenregeling voor cliënten en vertrouwenspersoon voor medewerkers zijn veel 'groene' scores behaald. Met andere woorden: deze kwaliteitsdimensies zijn goed ontwikkeld binnen de sec-

De resultaten tonen een positief beeld voor de sector. Met name op het gebied van het meten van cliëntervaring en het beleid rondom medezeggenschap, klachtenregeling voor cliënten en vertrouwenspersoon voor medewerkers zijn veel 'groene'

scores behaald. Met andere woorden: deze kwaliteitsdimensies zijn goed ontwikkeld binnen de sector. De kwaliteitsdimensies die een meer gedifferentieerder beeld laten zien, vragen om nader onderzoek.

Figuur 8-1: Resultaten kwaliteitsmeting pijler 1 Kwaliteitskader gehandicaptenzorg

9 Beleidsontwikkeling gehandicaptenzorg

9.1 Maatregelen om de groei van de zorgkosten te beperken

Om de groeiende kosten van de gezondheidszorg te beteugelen zijn de afgelopen jaren diverse maatregelen ingezet. Het tweede kabinet Rutte zet voor de periode 2013 - 2017 in op een omvangrijke herziening van de langdurige zorg. In de kabinetsplannen ligt een grote nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Mensen moeten in staat gesteld worden om dat wat zij zelf kunnen regelen ook zelf te regelen. Wanneer zij daarbij ondersteuning behoeven kan er eerst een beroep worden gedaan op familie, buren en kennissen (mantelzorg) en vervolgens op de gemeente (heeft een compensatieplicht in het kader van de Wmo). Pas wanneer de zorgvraag de mogelijkheden van mantelzorgers en door de gemeente georganiseerde voorzieningen overschrijdt, kan een beroep worden gedaan op een landelijke voorziening die in de plaats komt van de huidige AWBZ.

In dit Brancherapport worden de beleidsontwikkelingen benoemd. De kwantitatieve gevolgen van de diverse maatregelen worden door de VGN in beeld gebracht in diverse factsheets, die te vinden zijn op de website van de VGN.

9.2 Wet maatschappelijke ondersteuning

Sinds 2007 regelt de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) dat mensen met een beperking de voorzieningen, hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Het kan gaan om ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen. De Wmo zorgt ervoor dat iedereen kan meedoen aan de maatschappij en zo veel mogelijk zelfstandig kan blijven wonen. Gemeenten voeren de Wmo uit en iedere gemeente kan in principe andere accenten leggen.

Een eerste stap bij de invoering is geweest de overheveling van huishoudelijke hulp van AWBZ naar de

Wmo. In 2006 stond hiervoor nog € 6,2 miljoen als uitgaven voor de gehandicaptenzorg ingeboekt (bron: CVZ).

In het Regeerakkoord van het tweede kabinet Rutte wordt de reikwijdte van de Wmo fors uitgebreid. In de plannen van dit kabinet worden alle vormen van extramurale zorg uit de AWBZ gehaald. Extramurale verpleging wordt in 2015 overgeheveld naar de Zorgverzekeringswet onder een budgetkorting van 5%. Dagbesteding gaat in 2014 naar de Wmo; extramurale begeleiding en persoonlijke verzorging worden in 2015 onder de Wmo gebracht. Deze overhevelingen vinden plaats onder een budgetkorting van 25%.

In datzelfde Regeerakkoord wordt de toegang tot intramurale AWBZ-zorg de komende jaren sterk beperkt. De ondergrens om in aanmerking te komen voor een indicatie wordt verhoogd, en de instroom in de ZZP's 1 tot en met 4 wordt afgebouwd. Met ingang van 1 januari 2013 worden nieuwe cliënten niet meer geïndiceerd voor de ZZP's VG1 en VG2. Vanaf 2015 wordt niet meer geïndiceerd voor ZZP VG3 en vanaf 2016 niet meer voor ZZP VG4. Hoe het zal gaan met de overige ZZP's in de gehandicaptenzorg zal duidelijk worden in het eerste kwartaal van 2013.

De voorgenomen overhevelingen betekenen dat het gemeentelijk budget substantieel wordt verhoogd. Bij de decentralisatie van de huishoudelijke hulp in 2007 ging het om een budget van ongeveer € 1,2 miljard. Bij de decentralisatie van begeleiding gaat het om een budget van circa € 3 miljard. Uitgaande van de uitgaven aan de verschillende ZZP's in 2011, kunnen we de volgende schatting aangeven van het budget dat vrijkomt als gevolg van het afschaffen van de lagere ZZP's, zie tabel 9-1.

Tabel 9-1: Potentiële financiële mutaties naar ZZP-niveau, VG-sector. Bron: NZa

	2011
ZZP1	38.068.917
ZZP2	216.268.541
ZZP3	765.160.884
ZZP4	1.203.360.021

Deze tabel is cumulatief opgebouwd. Met het uitvallen van ZZP1 voor de VG-sector wordt ruim 38 miljoen euro bezuinigd c.q. overgeheveld. Als ook ZZP2 weg zou vallen, zou in totaal ruim 216 miljoen euro worden bezuinigd enzovoort. Voor de lichamelijk gehandicaptenzorg zou dezelfde ingreep de volgende financiële gevolgen hebben:

Tabel 9-2: Potentiële financiële mutaties naar ZZP-niveau, LG-sector. Bron: NZa

	2011
ZZP1	22.361.699
ZZP2	72.935.063
ZZP3	131.472.436
ZZP4	244.763.887

De wijze waarop al deze plannen uitgevoerd zullen gaan worden, wordt de komende maanden pas duidelijk. Om zo dicht mogelijk op de actualiteit te blijven, zal de VGN de impact en de gevolgen van deze maatregelen inzichtelijk maken via aparte factsheets.

9.3 Jeugdwet

De concept Jeugdwet regelt de overheveling van alle jeugdhulp naar gemeenten, waardoor zij zowel bestuurlijk als financieel verantwoordelijk worden voor de uitvoering. Invoering van de Jeugdwet heeft voor de gehandicaptenzorg tot gevolg dat - binnen het domein van de Jeugdwet - de zorg voor alle cliënten jonger dan 18 jaar overgaat van de AWBZ naar het gemeentelijk domein. De overheveling is voorzien voor 2015.

Binnen de gehandicaptenzorg heeft deze overheveling vooral betrekking op jongeren met een licht verstandelijke beperking (jeugd-LVG). In hoeverre de overheveling ook betrekking heeft op jeugdige cliënten met een ZZP van 5 of hoger zal in de loop van 2013 duidelijk worden.

10 Verantwoording

De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) is in 2008 begonnen met het jaarlijks opstellen van een brancherapport met kerninformatie over de gehandicaptenzorg. Over het verslagjaar 2010 is volstaan met een brochure met kerninformatie, over het verslagjaar 2011 is weer een volwaardig brancherapport opgesteld dat nu voorligt.

De intentie van de VGN is altijd geweest om het brancherapport zo veel mogelijk te baseren op de 'eigen' gegevens uit de branche, zoals die via het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording (JDMV) jaarlijks beschikbaar komen. In dit brancherapport is die doelstelling grotendeels bereikt. De gegevens uit het JDMV vormen de basis van deze rapportage, hier en daar aangevuld met gegevens uit andere bronnen zoals de NZa en het CVZ.

Het databestand dat de basis vormt voor dit brancherapport omvat de gegevens van 159 instellingen voor gehandicaptenzorg. Daarvan zijn er twee die vanaf 2011 geen gehandicaptenzorg meer aanboden: Het Sinai Centrum en de Zonnehuizen. Vanwege de historische trends zijn deze instellingen nog wel in het bestand opgenomen.

Omdat nu gegevens konden worden overzien over een periode van vijf jaren (2007-2011) werd het beter dan in het verleden mogelijk om tekortkomingen in dit databestand te zien. Dat maakte het mogelijk op veel onderdelen verbeteringen aan te brengen. Dit betrof in het bijzonder jaren waar gegevens van ontbraken of die extreem sterk afweken van de trend. In veel gevallen konden betere gegevens worden ingevuld door terug te grijpen op de betreffende jaarverslagen. Als gegevens van tussenliggende jaren niet waren terug te vinden, zijn deze in enkele gevallen geïnterpoleerd. Waar geen informatie beschikbaar was over 2011 is in enkele gevallen de waarde van 2011 gelijk gehouden aan die van 2010.

Met deze marginale aanvullingen en verbeteringen is een basisbestand ontstaan dat een getrouwe weergave vormt van de belangrijkste ontwikkelingen in de gehandicaptenzorg, behalve waar het gaat om de informatie over de dagbesteding. De gegevens hierover van vóór 2011 blijven vooralsnog onzeker.

Bijlagen

Bijlage 1 Lijst van gebruikte afkortingen

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBL	Beroepsbegeleidende Leerweg
BOL	Beroepsopleidende Leerweg
BOLDT	BOL deeltijd
BOLVT	BOL voltijd
BPV	Beroepspraktijkvorming
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CVZ	College voor Zorgverzekeringen
DigiMv	Digitale Maatschappelijke verantwoording
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
FTE	Fulltime Equivalent
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GJG	Gemiddelde Jaarlijkse Groei
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
JDMV	Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording
LG	Lichamelijk gehandicapten
LVG	Licht verstandelijk gehandicapten
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MZ	Maatschappelijke Zorg
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
PW	Pedagogisch Werk
SAW	Sociaal-agogisch werk
SBI	Standaard Bedrijven Index
SGLVG	Sterk gedragsgestoord licht verstandelijk gehandicapt
SPH	Sociaal-pedagogische hulpverlening
SPW	Sociaal-pedagogisch werk
VG	Verstandelijk gehandicapten
VGN	Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
VPT	Volledig Pakket Thuis
VV	Verpleging en Verzorging
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
ZG	Zintuiglijk gehandicapten
ZZP	Zorgzwaartepakket

Bijlage 2 Tabellen bij grafieken

In deze bijlage zijn tabellen opgenomen die behoren bij de grafieken in dit brancherapport. De nummers boven de tabellen verwijzen naar de corresponderende figuren.

Grafieken hoofdstuk 2

*Tabel figuur 2-1: Uitgaven sectoren gezondheidszorg 2011
(euro's. Bron: CVZ)*

Sector	Uitgaven
Medisch specialistische zorg	19.201.384.324
VV ZPZ	7.629.787.962
Farmaceutische zorg	5.235.190.012
Gehandicaptenzorg ZPZ	4.615.894.084
Geneeskundige GGZ	4.424.625.776
AWBZ Extramuraal VV GHZ GGZ	3.870.569.566
Overig	3.381.329.458
Huisartsenzorg	2.354.783.169
Hulpmiddelen	1.446.183.755
Geestelijke gezondheidszorg ZPZ	1.358.675.900
Dagbesteding	1.146.950.514
Totaal	54.665.374.520

*Tabel figuur 2-2: Personeel naar zorgsector, 2006-2011, FTE
en personen. Gemiddelde Jaarlijkse Groei (%) Bron: CBS*

FTE	2006	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Ziekenhuizen	181.340	185.880	189.660	196.260	201.280	204.480	2,4
VV	221.680	210.230	210.910	212.530	220.090	224.290	0,2
GHZ	88.680	92.570	95.860	98.870	100.960	103.270	3,1
GGZ	57.760	60.080	61.560	63.440	63.020	63.470	1,9
Personen	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Ziekenhuizen	250.920	257.470	268.050	278.270	283.160	287.270	2,7
VV	404.010	388.660	390.940	399.720	421.520	429.580	1,2
GHZ	141.730	148.250	152.790	158.700	163.830	166.380	3,3
GGZ	75.860	80.010	81.380	83.690	83.650	84.440	2,2

Tabel figuur 2-3 Verdeling uitgaven AWBZ 2011, nominaal (euro's) en procentueel. Bron: CVZ

	2011	Aandeel (%)
AWBZ Extramuraal		
VV GHZ GGZ	3.870.569.566	21
GGZ ZZP's	1.358.675.900	7
GHZ ZZP's	4.615.894.084	25
VV ZZP's	7.629.787.962	41
Volledig pakket thuis	72.126.558	0
Dagbesteding	1.146.950.514	6
Totaal	18.694.004.584	100

Tabel figuur 2-4 Uitgaven zorgzwaartepakketten naar sector, 2009-2011. Groei 2009-2011 (%). Bron: CVZ

	2009	2010	2011	Groei 2009-2011
Geestelijke gezondheidszorg	1.114	1.234	1.359	22%
Gehandicapten-zorg	4.072	4.379	4.616	13%
VV	7.020	7.414	7.630	9%

Tabel figuur 2-5: Mutaties omzet gehandicaptenzorg van jaar tot jaar, 2007-2011, percentages. Bron: DigiMv

Jaren	07-08	08-09	09-10	10-11
Wettelijk budget	9,9	7,8	2,7	4,9
Overig	14,1	3,4	11,0	-5,4
Totaal	10,2	7,5	3,3	4,2

Grafiek hoofdstuk 3

Tabel figuur 3-1: Ontwikkeling aantal cliënten gehandicapten-zorg 2007-2011. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011
Verblijf	67.244	70.675	72.800	74.742	74.828
Extramuraal	127.838	140.218	137.260	133.579	112.113

Grafiek hoofdstuk 4

Tabel figuur 4-1: Zorgproductie gehandicaptenzorg 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei in procenten. Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Verblijf (dagen)	23.829.986	24.257.438	25.853.688	25.912.890	26.492.667	2,7
Dagbesteding (dagdelen)	13.548.442	14.659.291	13.961.406	13.166.307	9.760.146	-
Extramurale zorg (uren)	10.446.590	10.609.684	10.486.394	10.128.193	10.042.122	-1,0

Grafiek hoofdstuk 5

Tabel figuur 5-1: Personeel gehandicaptenzorg (FTE en personen), 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (percentage). Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Personen	146.373	151.970	154.817	158.945	160.411	2,3
FTE	90.799	95.166	96.065	98.487	99.366	2,3

Grafiek hoofdstuk 6

Tabel figuur 6-1: Ontwikkeling aantal bedden/plaatsen 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Bedden/plaatsen	68.401	70.559	72.672	75.804	78.044	3,4

Grafiek hoofdstuk 7

Tabel figuur 7-1: Omzet gehandicaptenzorg 2007-2011, gemiddelde jaarlijkse groei (%). Bron: DigiMv

	2007	2008	2009	2010	2011	GJG
Wettelijk budget	5.399,7	5.933,8	6.399,0	6.574,6	6.897,4	6,3
Overige omzet	377,8	431,2	445,7	494,8	468,1	5,5
Totaal	5.777,4	6.365,0	6.844,7	7.069,4	7.365,6	6,3

Bijlage 3 Informatie zorgzwaartepakketten

Deze bijlage bevat voor de periode 2009-2011 per deelsector tabellen, waarin opgenomen informatie over de zorgzwaartepakketten naar type, uitgedrukt in het aantal verblijfsdagen, het aantal cliënten en de kosten. De deelsectoren zijn in dit geval

gebaseerd op de indeling die de NZa hanteert. Het aantal cliënten is geschat door het aantal ZZP-dagen te delen door 365. De kosten zijn exclusief toeslagen.

De sector Verstandelijk Gehandicapten (VG)

Tabel B3-1: ZZP-dagen VG-sector 2009-2011. Bron: NZa

DAGEN	Met behandeling				Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	144.877	77.748	0	273.634	163.310	180.946
	ZZP2	368.141	246.772	0	699.966	598.745	791.844
	ZZP3	1.531.100	1.532.816	1.626.478	1.418.626	1.164.030	1.196.155
	ZZP4	1.784.492	1.763.082	1.820.576	854.379	677.685	684.456
	ZZP5	4.545.324	4.140.127	2.408.899	436.072	365.316	220.078
	ZZP6	2.340.219	2.320.019	2.504.583	701.948	533.300	482.373
	ZZP7	2.288.381	2.933.983	3.194.498	0		
	ZZP8		0	1.793.244		0	105.295
	Totaal	13.002.534	13.014.547	13.348.278	4.384.625	3.502.386	3.661.147
Zonder dagbesteding	ZZP1	45.142	47.186	0	410.685	387.147	353.944
	ZZP2	83.843	124.030	0	722.778	1.043.444	1.222.185
	ZZP3	207.692	466.701	597.141	873.977	1.307.564	1.364.999
	ZZP4	107.145	180.414	212.160	342.320	520.591	497.923
	ZZP5	155.671	156.546	124.128	140.951	167.757	144.431
	ZZP6	201.726	354.661	480.942	337.799	389.615	411.348
	ZZP7	55.503	102.429	149.901	0		
	ZZP8		0	58.884		0	28.140
	Totaal	856.722	1.431.967	1.623.156	2.828.510	3.816.118	4.022.970

Tabel B3-2: ZZP-cliënten VG-sector 2009-2011. Bron: NZa

CLIËNTEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	397	213	0	750	447	496
	ZZP2	1.009	676	0	1.918	1.640	2.169
	ZZP3	4.195	4.199	4.456	3.887	3.189	3.277
	ZZP4	4.889	4.830	4.988	2.341	1.857	1.875
	ZZP5	12.453	11.343	6.600	1.195	1.001	603
	ZZP6	6.412	6.356	6.862	1.923	1.461	1.322
	ZZP7	6.270	8.038	8.752	0	0	0
	ZZP8	0	0	4.913	0	0	288
	Totaal	35.623	35.656	36.571	12.013	9.596	10.031
Zonder dagbesteding	ZZP1	124	129	0	1.125	1.061	970
	ZZP2	230	340	0	1.980	2.859	3.348
	ZZP3	569	1.279	1.636	2.394	3.582	3.740
	ZZP4	294	494	581	938	1.426	1.364
	ZZP5	426	429	340	386	460	396
	ZZP6	553	972	1.318	925	1.067	1.127
	ZZP7	152	281	411	0	0	0
	ZZP8	0	0	161	0	0	77
	Totaal	2.347	3.923	4.447	7.749	10.455	11.022

Tabel B3-3: Kosten ZZP-dagen VG-sector 2009-2011 (X 1.000 euro). Bron: NZa

KOSTEN (X 1.000 euro)		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	14.305	7.649	0	25.429	15.098	16.737
	ZZP2	42.369	28.210	0	76.493	64.910	85.538
	ZZP3	218.825	216.784	220.808	174.947	142.110	144.846
	ZZP4	277.774	271.243	271.928	115.911	91.108	91.110
	ZZP5	909.428	817.585	449.594	78.327	64.730	36.479
	ZZP6	427.066	418.569	453.370	113.730	85.406	76.876
	ZZP7	566.925	719.427	800.988	0	0	0
	ZZP8	0	0	377.227	0	0	19.949
	Totaal	2.456.693	2.479.467	2.573.914	584.836	463.362	471.537
Zonder dagbesteding	ZZP1	3.038	3.140	0	25.250	23.511	21.332
	ZZP2	7.013	10.234	0	56.254	79.988	92.661
	ZZP3	23.151	51.150	61.794	80.284	118.133	121.444
	ZZP4	13.308	22.012	24.848	35.810	53.483	50.313
	ZZP5	24.451	24.094	17.693	19.254	22.465	17.593
	ZZP6	28.135	48.503	65.820	40.201	45.478	47.473
	ZZP7	9.715	17.596	26.424	0	0	0
	ZZP8	0	0	9.793	0	0	4.103
	Totaal	108.811	176.728	206.371	257.053	343.057	354.920

De sector Licht Verstandelijk Gehandicapten (LVG)

In de LVG-sector is uitsluitend sprake van de combinatie 'met behandeling' – 'met dagbesteding'. Er wordt onderscheid gemaakt in vijf ZZP's.

Tabel B3-4: ZZP-dagen LVG-sector 2009-2011. Bron: NZa

DAGEN		Met behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	122.224	77.647	61.473
	ZZP2	279.739	313.447	313.194
	ZZP3	469.042	494.029	580.727
	ZZP4	215.547	270.077	340.013
	ZZP5	159.878	106.654	102.830
	Totaal	1.246.430	1.261.854	1.398.237

Tabel B3-5: ZZP-cliënten LVG-sector 2009-2011. Bron: NZa

CLIËNTEN		Met behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	335	213	168
	ZZP2	766	859	858
	ZZP3	1.285	1.354	1.591
	ZZP4	591	740	932
	ZZP5	438	292	282
	Totaal	3.415	3.457	3.831

Tabel B3-4: ZZP-dagen LVG-sector 2009-2011. Bron: NZa

KOSTEN (X 1.000 euro)		Met behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	15.588	9.716	7.833
	ZZP2	46.048	50.584	51.407
	ZZP3	95.427	98.429	117.635
	ZZP4	51.529	63.277	80.905
	ZZP5	38.041	24.846	24.265
	Totaal	246.633	246.851	282.045

De sector Sterk Gedragsgestoord Licht Verstandelijk Gehandicapten (SGLVG)

In de SGLVG-sector is uitsluitend sprake van de combinatie 'met behandeling' – 'met dagbesteding'. Er wordt slechts één ZZP onderscheiden.

Tabel B3-7: ZZP-gegevens LVG-sector 2009-2011. Bron: NZa

DAGEN		Met behandeling		
		2009	2010	2011
Dagen		86.862	87.982	83.754
Clënten		238	241	229
Kosten (X 1.000 euro)		26.241.879	26.854.504	25.894.464

De sector Lichamelijk gehandicapten

Tabel B3-8: ZZP-dagen LG-sector 2009-2011. Bron: NZa

DAGEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	35.617	11.965	0	108.313	113.158	123.646
	ZZP2	45.598	25.790	0	200.324	225.678	256.336
	ZZP3	44.287	100.150	101.109	84.712	199.983	223.710
	ZZP4	125.832	220.584	265.418	221.160	272.661	317.040
	ZZP5	65.369	140.298	168.385	55.557	74.463	74.293
	ZZP6	206.933	396.833	476.512	187.249	170.111	186.756
	ZZP7	188.602	196.037	229.057	102.926	71.546	66.363
	Totaal	712.239	1.091.657	1.240.481	960.241	1.127.600	1.248.144
Zonder dagbesteding	ZZP1	8.972	7.782	0	50.591	84.057	96.657
	ZZP2	5.144	13.656	0	65.047	113.335	134.310
	ZZP3	4.431	22.288	28.225	18.353	84.216	103.582
	ZZP4	13.295	50.095	65.663	49.517	106.631	123.463
	ZZP5	9.587	37.702	44.860	19.242	31.361	27.663
	ZZP6	25.489	98.161	118.132	51.451	77.235	67.406
	ZZP7	19.100	23.202	26.156	23.655	27.887	21.965
	Totaal	86.018	252.886	283.036	277.856	524.722	575.046

Tabel B3-9: ZZP-cliënten LG-sector 2009-2011. Bron: NZa

CLIËNTEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	98	33	0	297	310	339
	ZZP2	125	71	0	549	618	702
	ZZP3	121	274	277	232	548	613
	ZZP4	345	604	727	606	747	869
	ZZP5	179	384	461	152	204	204
	ZZP6	567	1.087	1.306	513	466	512
	ZZP7	517	537	628	282	196	182
	Totaal	1.951	2.991	3.399	2.631	3.089	3.420
Zonder dagbesteding	ZZP1	25	21	0	139	230	265
	ZZP2	14	37	0	178	311	368
	ZZP3	12	61	77	50	231	284
	ZZP4	36	137	180	136	292	338
	ZZP5	26	103	123	53	86	76
	ZZP6	70	269	324	141	212	185
	ZZP7	52	64	72	65	76	60
	Totaal	236	693	775	761	1.438	1.575

Tabel B3-10: Kosten ZZP-dagen LG-sector 2009-2011 (X 1.000 euro). Bron: NZa

Kosten (X 1.000 euro)		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	4.510	1.506	0	13.086	13.555	14.521
	ZZP2	6.951	3.889	0	29.374	32.677	36.098
	ZZP3	7.463	16.664	16.061	11.535	26.948	29.252
	ZZP4	22.862	39.550	45.518	33.032	40.211	45.188
	ZZP5	13.533	28.620	33.545	9.626	12.724	12.337
	ZZP6	45.029	85.010	101.773	34.429	30.812	32.778
	ZZP7	43.411	44.410	50.899	20.216	13.812	12.400
	Totaal	143.759	219.650	247.798	151.298	170.738	182.575
Zonder dagbesteding	ZZP1	819	697	0	4.322	7.067	7.840
	ZZP2	619	1.605	0	7.443	12.728	14.476
	ZZP3	590	2.913	3.456	1.850	8.334	9.767
	ZZP4	1.987	7.338	9.067	5.801	12.270	13.517
	ZZP5	1.646	6.338	7.297	2.653	4.236	3.587
	ZZP6	4.726	17.816	21.264	7.804	11.479	9.596
	ZZP7	3.880	4.613	5.077	4.007	4.634	3.506
	Totaal	14.267	41.320	46.162	33.881	60.748	62.289

De sector Zintuiglijk Gehandicapten Auditief

Tabel B3-11: ZZP-dagen ZG-sector – auditief, 2009-2011. Bron: NZa

DAGEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	5.324	7.204	4.797	21.160	4.973	4.035
	ZZP2	32.588	37.100	39.415	11.948	17.532	14.727
	ZZP3	98.310	74.342	79.863	6.726	7.081	5.812
	ZZP4	14.601	19.085	17.713	6.126	9.039	9.934
	Totaal	150.823	137.731	141.788	45.960	38.625	34.508
Zonder dagbesteding	ZZP1	26.417	43.516	59.001	9.091	8.433	6.635
	ZZP2	27.693	18.369	21.373	5.841	9.765	9.963
	ZZP3	28.721	19.830	23.013	1.461	2.112	1.347
	ZZP4	20.923	18.777	22.839	1.096	5.151	5.739
	Totaal	103.754	100.492	126.226	17.489	25.461	23.684

Tabel B3-12: ZZP-cliënten ZG-sector – auditief, 2009-2011. Bron: NZa

CLIËNTEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	15	20	13	58	14	11
	ZZP2	89	102	108	33	48	40
	ZZP3	269	204	219	18	19	16
	ZZP4	40	52	49	17	25	27
	Totaal	413	377	388	126	106	95
Zonder dagbesteding	ZZP1	72	119	162	25	23	18
	ZZP2	76	50	59	16	27	27
	ZZP3	79	54	63	4	6	4
	ZZP4	57	51	63	3	14	16
	Totaal	284	275	346	48	70	65

Tabel B3-13: kosten ZZP-dagen ZG-sector – auditief, 2009-2011 (X 1.000 euro). Bron: NZa

Kosten (X 1.000 euro)		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	863	1.183	755	3.096	732	552
	ZZP2	9.330	10.788	10.806	3.113	4.602	3.593
	ZZP3	32.340	24.804	25.099	2.039	2.167	1.657
	ZZP4	3.232	4.299	3.784	1.198	1.778	1.797
	Totaal	45.765	41.073	40.444	9.447	9.279	7.598
Zonder dagbesteding	ZZP1	3.128	5.212	6.621	932	873	637
	ZZP2	6.375	4.277	4.604	1.194	2.015	1.871
	ZZP3	7.600	5.322	5.696	349	512	294
	ZZP4	3.716	3.380	3.834	166	787	802
	Totaal	20.818	18.191	20.755	2.642	4.186	3.604

De sector Zintuiglijk Gehandicapten Visueel

Tabel B3-14: ZZP-dagen ZG-sector – visueel, 2009-2011. Bron: NZa

DAGEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	6.211	6.864	0	49.205	31.858	33.075
	ZZP2	53.437	49.009	0	39.926	29.556	73.380
	ZZP3	43.878	45.292	46.742	30.261	29.741	28.340
	ZZP4	61.062	53.269	66.826	12.117	10.730	14.206
	ZZP5	156.870	140.540	137.748	3.286	1.663	1.965
	Totaal	321.458	294.974	251.316	134.795	103.548	150.966
Zonder dagbesteding	ZZP1	15.955	12.944	0	43.729	25.319	24.404
	ZZP2	25.190	8.773	0	22.227	21.406	30.639
	ZZP3	8.771	13.148	18.870	15.446	21.579	16.824
	ZZP4	10.221	3.513	7.148	5.111	9.227	6.849
	ZZP5	16.428	9.511	8.072	9.856	3.581	1.099
	Totaal	76.565	47.889	34.090	96.369	81.112	79.815

Tabel B3-15: ZZP-cliënten ZG-sector – visueel, 2009-2011. Bron: NZa

CLIËNTEN		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	17	19	0	135	87	91
	ZZP2	146	134	0	109	81	201
	ZZP3	120	124	128	83	81	78
	ZZP4	167	146	183	33	29	39
	ZZP5	430	385	377	9	5	5
	Totaal	881	808	689	369	284	414
Zonder dagbesteding	ZZP1	44	35	0	120	69	67
	ZZP2	69	24	0	61	59	84
	ZZP3	24	36	52	42	59	46
	ZZP4	28	10	20	14	25	19
	ZZP5	45	26	22	27	10	3
	Totaal	210	131	93	264	222	219

Tabel B3-16: Kosten ZZP-dagen ZG-sector – visueel, 2009-2011 (X 1.000 euro). Bron: NZa

Kosten (X 1.000 euro)		Met behandeling			Zonder behandeling		
	ZZP	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Met dagbesteding	ZZP1	670	750	0	5.013	3.291	3.365
	ZZP2	7.200	6.697	0	5.142	3.866	9.337
	ZZP3	7.573	7.932	7.801	4.592	4.574	4.212
	ZZP4	13.232	11.668	14.252	2.374	2.129	2.715
	ZZP5	36.466	33.065	32.005	696	358	405
	Totaal	65.140	60.111	54.057	17.817	14.217	20.033
Zonder dagbesteding	ZZP1	1.138	939	0	2.860	1.675	1.571
	ZZP2	2.628	931	0	2.187	2.127	2.938
	ZZP3	1.248	1.902	2.548	1.876	2.653	1.976
	ZZP4	1.796	627	1.210	792	1.453	1.025
	ZZP5	3.145	1.847	1.531	1.682	620	180
	Totaal	9.955	6.246	5.289	9.397	8.527	7.690

Bijlage 4 Indeling naar deelsectoren

In dit brancherapport wordt onderscheid gemaakt naar de volgende deelsectoren van de gehandicaptenzorg:

- Instellingen voor verstandelijk gehandicaptenzorg (75)
- Instellingen voor lichamelijk gehandicaptenzorg (6)
- Instellingen voor zintuiglijk gehandicaptenzorg (10)
- Instellingen voor gecombineerde zorg (68)

Toewijzing aan één van deze deelsectoren is gebaseerd op de eigen indicatie van de betreffende

instelling in het DigiMv dan wel op wat duidelijk de primaire doelgroep van de instelling is. Alle instellingen die niet op deze manier eenduidig konden worden ingedeeld zijn toegewezen aan de groep 'gecombineerde instellingen'. Hieronder is een overzicht opgenomen van de instellingen per onderscheiden deelsector.

Eén kanttekening hierbij: Het Sinai centrum en de Zonnehuizen leveren met ingang van 2011 geen gehandicaptenzorg meer. Omdat zij nog wel in de historische tijdreeksen voorkomen, zijn ze nog wel in de onderstaande lijst opgenomen.

Instellingen voor verstandelijk gehandicaptenzorg

Ab-hulp Twente

Amarant Groep

Ambiq

Baalderborg groep

Daelzicht

De Ark Gemeenschap Regio Gouda

Frion

Herman Frantsenhuizen

Interlevensbeschouwelijke Stichting voor Verlening van Diensten aan Mensen met een Handicap J.P. van den Bent

Interlevensbeschouwelijke Stichting voor zorg ten behoeve van mensen met een handicap ASVZ (Algemene Stichting Voor Zorg- en diens

Juvent

LSG Rentray

Perspectief BV

Prezzent

Protestants Christelijke Stichting voor Zorg en dienstverlening aan Mensen met een Handicap "IJsselmonde-Oost"

Severinusstichting

Stichting "De Driestroom"

Stichting Abrona

Stichting Adullam voor Gehandicaptenzorg

Stichting Aen Godes Sorghen Vertrout

Stichting Amerpoort

Stichting Arduin

Stichting Camphillgemeenschap Maartenhuis

Stichting Careander

Stichting Cello

Stichting Dag- en Woonvoorzieningen Verstandelijk Gehandicapten in Westelijk Noord-Brabant

Stichting De Haardstee

Stichting De Hartekamp Groep

Stichting De Linde

Stichting de Okkernoot

Stichting De Parabool

Stichting De Passerel

Stichting De Rozelaar

Stichting De Twentse Zorgcentra voor mensen met een verstandelijke handicap

Stichting De Waerden

Stichting De Zijlen

Stichting Dichterbij

Stichting Estinea

Stichting Fatima

Stichting Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten (Siloah)

Stichting Het Lichtpunt

Stichting JADE Zorg Groep

Stichting Kempenhaeghe

Stichting Kind in Ontwikkeling KIO

Stichting Koraal Groep

Stichting Leekerweide

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Stichting Lunet

Stichting Maeykehiem
 Stichting Nedereind
 Stichting Nieuw Woelwijck, dorpsgemeenschap van verstandelijk gehandicapten
 Stichting NOVO
 Stichting OlmenEs
 Stichting Orion
 Stichting Oro
 Stichting Pameijer Bestuurscentrum
 Stichting Pedagogisch Sociaal Werk Midden-Limburg
 Stichting Pergamijn
 Stichting Profila Zorg
 Stichting Promens Care
 Stichting RADAR
 Stichting S&L zorg
 Stichting SIG, organisatie voor ondersteuning van mensen met een beperking
 Stichting Sovak
 Stichting Sprank
 Stichting Tjallinga-Hiem
 Stichting tot het Verzorgen van Verstandelijk Gehandicapten "De Schutse", Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland
 Stichting Tragel
 Stichting Urtica
 Stichting Vanboeijen
 Stichting Voorzieningen voor Verstandelijk en Meervoudig Gehandicapte Kinderen Zwolle e.o.
 Stichting Wonen Plus
 Stichting Woonzorgcentrum De Zeeg
 Stichting Zorgverlening 's Heeren Loo
 Unalzorg B.V.

Instellingen voor gecombineerde vormen van gehandicaptenzorg

Activisie B.V.
 Adelante Zorg Groep
 Alliade Zorggroep
 Cavent
 De Karmel woon- en dagbesteding
 Doenersdreef Zorg B.V.
 Espria
 Joost Zorgt Nederland B.V.
 Lentekind
 Nederlandse Stichting voor Woon- en Activiteitscentra voor Lichamelijk Gehandicapten (NSWAC)
 NOVA Zorgboerderij VOF
 Omega Groep B.V.
 OMR

PGZ Zorgverlening B.V.
 Protestants-Christelijke Stichting Philadelphia-zorg
 Raphaëlstichting
 Reinaerde
 Sjaloom Zorg
 Stichting Activiteitencentrum "De Kruidenhoeve"
 Stichting Amsta
 Stichting AveleijnSDT
 Stichting Bestuur en Toezicht Gemiva-SVG
 Stichting Bestuur en Toezicht Triade
 Stichting Boogh, activiteiten en arbeid voor mensen met een lichamelijke handicap
 Stichting Community Support
 Stichting Cordaan Groep
 Stichting De Akkerwinde
 Stichting De Lichtenvoorde
 Stichting De Noorderbrug
 Stichting De Opbouw
 Stichting Diomage
 Stichting Enzo
 Stichting Epilepsie Instellingen Nederland
 Stichting Esdégé-Reigersdaal
 Stichting Heliomare
 Stichting het GORS
 Stichting Het Raamwerk
 Stichting Humanitas voor Dienstverlening aan Mensen met een Handicap
 Stichting Ilmarinen
 Stichting Ipse de Bruggen
 Stichting Libra Zorggroep
 Stichting Lievegoed Zorggroep
 Stichting NOVIZorg
 Stichting Oase
 Stichting Odion
 Stichting Ons Bedrijf
 Stichting Ons Tweede Thuis
 Stichting Pluryn
 Stichting Prisma
 Stichting 'Samenwerkende Woon- en Zorgvoorzieningen voor Lichamelijk en Meervoudig Gehandicapten' (SWZ)
 Stichting Sherpa
 Stichting Sinai-Centrum
 Stichting Siza Dorp Groep
 Stichting Steinmetz-de Compaan
 Stichting Syndion
 Stichting Trajectum
 Stichting Vitree

Stichting Voorzieningen Meervoudig Complex
Gehandicapten voor Amsterdam en omstreken
(Omega)
Stichting Woonvoorzieningen Lichamelijk Gehandi-
capten Noord-Holland Midden
Stichting Ygdrasil
Stichting Zonnehuizen
Stichting Zorgboerderij Chaamdijk
Stichting Zorgboerderijen Drenthe
Stichting Zorghotel De Belvertshoeve
Stichting Zozijn Beheer
Stichting Zuidwester
Zorg Stichting Vivence
Zorgboerderij Thedinghsweert

Instellingen voor lichamelijk gehandicaptenzorg

Osira Amstelring
Professionals in NAH B.V.
Stichting Gehandicaptenzorg Limburg
Stichting Interakt Contour Groep
Stichting Livio
Stichting Nieuw Unicum

Instellingen voor zintuiglijk gehandicaptenzorg

GGMD voor Doven en Slechthorenden
Kalorama
Kentalis
Koninklijke Visio, Landelijke Stichting Slechtzien-
den en Blinden
Nederlandse Stichting voor het Dove en Slechtho-
rende Kind
Robert Coppes Stichting
Stichting Bartiméus Sonneheerdt
Stichting Gezinsbegeleiding Ernstig Auditief
Gehandicapte Kinderen Zuid/Oost Nederland
Stichting Pento
Stichting Koninklijke Auris Groep

Bijlage 5 Indeling opleidingen MBO

In deze bijlage wordt weergegeven op welke wijze de opleidingen in het MBO zijn geclusterd tot de in dit brancherapport onderscheiden categorieën.

Maatschappelijke zorg

Maatschappelijke Zorg (Medewerker gehandicaptenzorg)

Maatschappelijke Zorg (Medewerker maatschappelijke zorg)

Maatschappelijke Zorg (Medewerker volwassenenwerk)

Maatschappelijke Zorg 4

Verzorgende

Verzorgende

Verzorgende (Geestelijke Gezondheidszorg)

Verzorgende (Gehandicaptenzorg)

Verzorgende (Kraamzorg)

Verzorgende (Verpleeg- en verzorgingshuiszorg en thuiszorg)

Verzorgende-IG

Sociaal-pedagogisch werk / sociaal cultureel werk

Sociaal Cultureel Werker (SCW)

Sociaal Dienstverlener (SD)

Sociaal Pedagogisch Werker 3 (SPW 3)

Sociaal Pedagogisch Werker 4 (SPW 4)

Sociaal-cultureel werker

Sociaal-maatschappelijk dienstverlener (Sociaal-maatschappelijk dienstverlener)

Pedagogisch Werk (Pedagogisch Werker jeugdzorg)

Pedagogisch Werk (Pedagogisch Werker kinderopvang)

Pedagogisch Werk 4

Helpenden

Helpende

Helpende (Sociaal agogisch werk)

Helpende (Zorg)

Helpende breed

Helpende Welzijn (HW)

Helpende Zorg & Welzijn

Zorghulp

MBO-verpleegkunde

MBO-Verpleegkundige

MBO-Verpleegkundige (Geestelijke Gezondheidszorg)

MBO-Verpleegkundige (Gehandicaptenzorg)

MBO-Verpleegkundige (Verpleeg- en verzorgingshuiszorg en thuiszorg)

MBO-Verpleegkundige (Ziekenhuiszorg)

Verpleegkundige

Onderwijsassistent

Onderwijsassistent

Onderwijsassistent (Onderwijsassistent PO/SO)

Onderwijsassistent (Onderwijsassistent VO/Bve)

Onderwijsassistent niveau 4

VERENIGING GEHANDICAPTENZORG NEDERLAND

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postbus 413
3500 AK Utrecht

T 030-27 39 300
F 030-27 39 387

www.vgn.nl
info@vgn.nl